

Takva

EN
HAYIRLI
AZIK
Takva

Ağustos 2024
44. Sayı

RIZKI GENİŞLETEN ETKENLER

Bilal Özbuğday

Rızkı Genişleten Etkenler

Bilal Özbuğday

04

Akıllı Kişi Kimdir?

Burak Gültepe

10

Alak Suresinden Dersler

Salih Bağırçan

17

22

Kafir ve Müşriklere Rahmet Okumak

Huseyin Oral

Yeni Doğan Çocuğun Anne Babasının Sorumlulukları -1

Ayşe Ebrar

27

35

Hucurat Suresi Tefsiri

Muhammed Fırat

38

Sensör Teknolojileri

Burak Eryılmaz

Bismillahirrahmanirrahim

Hamd, ancak Allah (cc) içindir. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfret dileriz. Nefislerimizin şerrinden, amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. Allah (cc) kimi hidayete erdirirse onu saptıracak, kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur. Salat ve selam da O'nun, bizlere rehber olması için gönderdiği peygamberi Muhammed'e (sav) olsun.

Günümüzün ciddi sıkıntılarının birisi de ekonomik krizdir... Bu toplumsal krizin sebebi nedir? Kimlerdir? Hangi suçların sonucunda böyle bir kriz meydana gelmiştir? Bu krizden kurtulma yolları nelerdir? Bu ayki sayımızda ele aldığımız "Rızki Genişleten Etkenler" başlığı altında bu konulara değindik...

Vela ve Bera köşemizde ise bu ayki konumuz "Kâfir ve Müşriklere Rahmet Okumak"

Vela ve Bera inancına aykırı düşen davranışlardan birisi olan bu davranışı kapsamlı bir şekilde yazıya döktük. Faydalanılması ümidiyle...

Aile köşemizde ise Yeni Doğan Çocuğun Anne Babasının Sorumluluklarından, üzerine düşen görevlerden, Peygamberimiz 'in (sav) yeni doğan çocuklarla ilgili sünnetinden bahsettik.

Dergimizin içerisindeki, kıymetli yazarlarımızın, özenle hazırladıkları diğer yazılarımızı da okumanız ve faydalanmanız ümidiyle...

Başarı Allah'tandır.

Velhamdulillahi Rabbil âlemin...

Editör

Rızkı Genişleten Etkenler

Bilal Özbuğday

Rabbimiz bizleri dünyaya göndermiş ve birçok nimetler vermiştir. İnsan imtihan gereği kendi yaptıkları sebebiyle bu nimetlerden bazen mahrum edilir. Bazen ise nimetleri elde eder. Bazı durumlarda azap olarak Allah azze ve celle nimetleri sonuna kadar insana saçar. Hiç şüphe yok ki bu durumların tamamı bir imtihan gereğidir.

Özellikle günümüzde ciddi bir ekonomik krize maruz kalmaktayız. Elbette bu toplumsal krizin sebebi öncelikle Allah'ın şeriatını terk etmiş, bu şeriatın yüz çevirmiş olan yöneticilerdir. Başta faiz olmak üzere Allah'ın haram kıldığı bir yasağı çiğneyen ve ekonomik programının tamamını bunun üzerine bina eden bir memleket ve ahalisi nasıl genişliğe çıksın? Faiz, rüşvet, adam kayırma gibi şeriatın yasaklamış olduğu hususlara dikkat edilmeden bir toplumun felaha ulaşması mümkün değildir. Saadet ve mutluluk Rabbimizin şeriatındadır. Bolluk ve genişlik bize Rabbimizin emirlerindedir.

Şeriatın gerekliliği toplum içerisinde her geçen gün kendini hissettirmektedir. Elbette sadece ekonomik boyutuyla değerlendirmemek gerekir. Ülke gündemini meşgul eden herhangi bir mesele gündeme geldiğinde şeriata ne kadar muhtaç olduğumuzun farkına varıyoruz. Tartışılan konu isterse mülteci meselesi olsun, isterse başıboş köpek sorunu olsun, isterse de ekonomik kriz olsun. Bunların tamamı şeriatın uzaklaşarak başımıza açtığımız işlerdendir.

Toplumunu kuşatan bir ekonomik kriz olduğunda fertlerin bundan etkilenmemesi pek de mümkün olmamaktadır. Bu yönetim şeklini benimsemeyen ve kabul etmeyen hatta aksine reddeden muvahhid Müslümanlar da ülkedeki toplumsal krizlerden etkilenmek zorunda kalmaktadırlar.

Müslümanları diğer insanlardan ayıran özellikler olması gerekir. Onlar sıradan insanlar gibi, cahiliye insanı gibi düşünemez, bakamaz, değerlendiremez. Müslüman vahiy ile bakmalı, değerlendirmelidir. Kitap ve sünnet kendilerine bir şeylerin yolunu göstermiş ise o yolda yürümenin ve o yol üzere olmanın çabası içerisinde olmalıdırlar. Veleve ki bu insanlar nezdinde basit, değersiz bir mesele olarak görünen bir mesele dahi olsa.

Rabbimiz dünyada her iş için bir sebep var etmiştir. Hiçbir husus sebeplerden hali değildir. Allah azze ve celle her şeyi var etmeye sebepsiz de güç yetirir. Ancak zahiri olarak her iş için bir sebep var etmiştir. Dolayısıyla bu sebeplerin yerine getirilip getirilmemesine ya da ne kadar yerine getirildiğine göre müsebbebin meydana gelmesi söz konusu olur.

Örneğin Allah azze ve celle müminlere yardım edeceğini vaad etmiştir. Ancak bu yardımı celbedecek sebepler vardır. Bu sebepler yerine gelmez ise bu yardımını Allah azze ve celle göndermez. Çünkü Adem aleyhisselamdan beri bu ilahi kanunu bu şekilde icra etmiştir. Bugün için sebepler olmaksızın bu yardımı göndermesi -haşabir veçhiyle de geçmişteki insanlara adaletsizlik etmesi anlamına gelir ki Allah azze ve celle bundan uzaktır.

Tıpkı her konuda olduğu gibi rızık genişlemesi konusunda da Allah azze ve celle birtakım sebepler yaratmıştır. Bu sebeplerin yerine getirilip sonrasında da Rabbimize tevekkül edilmesi halinde Allah azze ve celle insanlara rızıkını gönderecektir.

Hiçbir sebep işlemeden rızık beklenilmesi caiz olmadığı gibi sebepleri işleyip sonrasında kulun kalbinin bu sebeplere meyletmesi, sadece onlar sebebi ile rızıklandıklarını düşünmesi, sebeplere kalbini bağlaması da caiz değildir.

Öncelikle tekrar hatırlanması gerekir ki Allah azze ve celle yeryüzünde debelenen her canlının rızıkının kefaletini kendi üzerine almıştır. Elbette her canlı için bir rızık var etmiştir. Ancak var etmiş olduğu bu rızıklar için sebepleri işlemek, sonrasında ise Allah azze ve celle tarafından o rızıkla ulaşmak gerekmektedir.

Burada bir başka üzerinde durulması gereken konu ise her birimizin "Allah rızık kefildir" demesine rağmen yer yer rızığımız daraldığında bu düşünceden uzaklaşıyor olmamızdır. Çünkü bizler her türlü ihtiyacımıza, lükslerimize, gerekli gereksiz her eşyamıza da Allah azze ve cellenin kefil olması gerektiği gibi bir yanlış algıya kapılıyor ya da bunların da tamamının rızıktan olduğunu düşünerek yersiz endişelere kapılıyoruz. "Er-rızku ala Allah'tır" ama tabiri caizse "El lüksü ala Allah" değildir. Bunu nasıl anlamamız gerektiğini bizler tam manasıyla idrak edemiyoruz.

Alamadığımız bir beyaz eşya, yenileemediğimiz bir halı, sayısını artıramadığımız kıyafetlerimiz bizlere dert olmamalıdır. Bu şekilde bile değerlendirecek olursak Rabbimiz bize olan rızık kefaletini bi hakkın yerine getirmiştir ki O buna zaten söz vermiştir ve O sözünden kesinlikle caymaz.

Evinde derin dondurucusu olmayanımız neredeyse yok ya da birkaç istisna ancak bulunabilir. Derin dondurucular evlerde gıda stoku yapmak için kullanılan bir eşyadır. Bugün birçoğumuz evlerine gıda almayı durdursa belki aylarca hiçbir sıkıntı çekmeden yine o sebeple rızıklanmaya imkân bulur. Böylesi şartlarda Rabbimizin kullarını rızıklandırıldığını, kulların ise bazen daraldığını ifade ettiği şeyin artık bahsi geçen bu rızık üzerinde bir husus olduğunu anlamak mümkün hale gelmektedir.

İşte böylesi bir durumda dahi bizler kullar olarak rızık daralmasından bahsediyor ya da şikayetleniyoruz. İşte Allah azze ve cellenin ve Rasulullah'ın (sav) bizlere gösterdiği bir takım yollar mevcut ki bunları yerine getirerek rızık genişlemesine, bollaşmasına ve bereketlenmesine ulaşabiliriz.

1- Dua etmek.

Ebu Zer'den (ranh) rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur;

Nebi (sav) Allah azze ve celle'den rivayet ettiği hadiste Allah azze ve celle şöyle buyurmuştur; **"Ey Kullarım! Ben zulmü nefsim'e haram kıldım ve sizin aranızda da haram kıldım, birbirinize zulmetmeyin. Ey kullarım! Hepiniz dalaettesiniz. Ancak benim hidayet ettiğim müstesna. Benden hidayet isteyin, size hidayet edeyim. Ey kullarım! Hepiniz açsınız, ancak benim yedirdiğim müstesna. Benden yemek isteyin, sizi yedireyim. Ey kullarım! Hepiniz çıplaksınız, ancak benim giydirdiğim müstesna. Benden elbise giydirmemi isteyin, sizi giydireyim. Ey kullarım! Siz gece gündüz hata ediyorsunuz ve ben günahların hepsini bağışlıyorum. Benden bağışlanma isteyin, sizi bağışlayayım...."**¹

¹ (Müslim)

Rasulullah (sav) bir gün mescide girince Ensar'dan Ebu Ümame (ranh) ile karşılaşır.

Rasulullah (sav) ona **“Ey Ebu Ümame niçin seni namaz vakti dışında da mescidde oturmuş görüyorum?”** diye sorar.

“Peşimi bırakmayan bir sıkıntı ve borçlar sebebiyle ey Allah'ın Rasulü” diye cevap verir.

Bunun üzerine Rasulullah (sav) **“Sana bazı kelimeler öğreteyim mi? Bunları okursan Allah senden sıkıntıyı giderir ve borcunu öder”** diye buyurur.

“Evet, ey Allah'ın Resulü, öğret” der.

“Öyleyse akşama çıktın mı sabaha erdin mi şu duayı oku” buyurur;

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلَبَةِ الدَّيْنِ وَقَهْرِ الرِّجَالِ

“Allah'ım! Üzüntüden ve kederden sana sığınırım. Acizlikten ve tembellikten sana sığınırım, korkaklıktan ve cimrilikten sana sığınırım. Borcun galebe çalmasından ve insanların kahrından sana sığınırım.”

Ebu Ümame (ra) der ki; “Ben bu duayı yaptım, Allah azze ve celle benden gamımı giderdi, borcumu ödemeyi nasip etti.”²

أُيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمَلُوا فِي الطَّلَبِ فَإِنَّ نَفْسًا لَنْ تَمُوتَ حَتَّى تَسْتَوْفِيَ رِزْقَهَا وَإِنْ أَبْطَأَ عَنْهَا فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمَلُوا فِي الطَّلَبِ خذُوا مَا حَلَّ وَدَعُوا مَا حُرِّمَ

“Ey insanlar! Allah'tan sakının ve rızıkınızı güzel yoldan isteyin. Hiç kimse Allah'ın kendisine takdir ettiği rızık elde etmeden ölmeyecektir. Öyleyse Allah'tan sakının ve rızıkınızı güzel yoldan isteyin. Helal olanı alın, haram olanı terkedin!”³

² (Ebu Davud)

³ (İbni Mace)

Özellikle dua ederken şu dualar ile dua edilebilir.

اللَّهُمَّ اكْثِرْ مَالِي، وَوَلَدِي، وَبَارِكْ لِي فِيمَا أُعْطَيْتَنِي

“Allah'ım malımı, evladımı çoğalt. Ve bana verdiklerini bereketlendir.”

Enes'in (ranh) annesi Rasulullah'a (sav) gelerek, Rasulullah'ın (sav) hizmetine verdiği oğlu için dua istedi. Rasulullah (sav) ise; **“Allah'ım! Onun malını ve evladını çoğalt. Ve ona verdiğin nimetlere bereket ver.”** dedi. Bu dua üzerine Enes (ranh) şöyle demiştir; “Ben kendi elimle yüz evladımı defnetmişim. Benim malım ve servetim itibarıyla da, hiçbirisi benim gibi mesut yaşamamış. Benim malımı görüyorsunuz ki pek çoktur. Bunlar bütün Rasulullah'ın duasının bereketindedir.”⁴

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَاجْبُرْنِي وَاهْدِنِي وَارْزُقْنِي

“Allah'ım bana mağfiret et, merhamet et, beni zengin kıl, bana hidayet ver, bana rızık ver.”

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ وَالْقِلَّةِ وَالذَّلَّةِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أَظْلِمَ وَأُظْلَمَ

“Allah'ım! Fakirlikten, azlıktan, zilletten, zulmetmekten ve zulme uğramaktan sana sığınırım.”

2- İstiğfarı Çoğaltmak, Günahlardan Sakınmak.

Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ كَذُوبًا فَآخَذْنَاَهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Eğer, o memleketlerin halkları iman etseler ve Allah'a karşı gelmekten sakınsalardı, elbette onların üstüne gökten ve yerden nice bereketler(in kapılarını) açardık. Fakat onlar yalanladılar, biz de kendilerini işledikleri günahlarından dolayı yakalayiverdik.⁵

⁴ (Buhari)

⁵ (7/Araf 96)

Başka bir ayetinde ise Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا
وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ
اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ
قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا

"Kim Allah'a karşı gelmekten sakınırsa, Allah ona bir çıkış yolu açar. Onu beklemediği yerden rızıklandırır. Kim Allah'a tevekkül ederse, O kendisine yeter. Şüphesiz Allah, emrini yerine getirendir. Allah, her şeye bir ölçü koymuştur."⁶

3- İnfak Etmek.

Ebu Hureyre'den (ranh) rivayet edildiğine göre, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur;

"Allah azze ve celle şöyle buyurdu; "Ey Ademoğlu! Sen infak et ki, ben de sana infak edeyim."⁷

"Her günün sabahında iki melek iner. Bunlardan biri: "Allah'ım! Malını verene ardından yenisini ver!" diye dua eder. Diğeri de: "Allah'ım! Cimrilik edenin malını yok et!" diye beddua eder."⁸

4- Akrabaya İyilik Etmek

Enes'ten (ranh) rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu;

"Rızıkının çoğalmasını, ömrünün uzamasını isteyen kimse, akrabasını kollayıp gözetsin."⁹

5- Ahireti Önemsemek

Enes bin Malik'in rivayet ettiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Kimin kaygısı ahiret olursa Allah onun zenginliğini kalbine yerleştirir, iki yakasını bir araya getirir ve dünya zelil bir şekilde ona gelir. Kimin kaygısı da dünya olursa Allah onun fakirliğini iki gözü arasına koyar ve onun iki yakasını bir araya getirmez; kendisine de ancak onun için takdir edilen dünyalık ne ise o gelir."¹⁰

6- Kanaat Etmek

كان النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو يَقُولُ: اللَّهُمَّ قِنِّعْنِي بِمَا رَزَقْتَنِي، وَبَارِكْ لِي فِيهِ، وَاخْلُفْ عَلَيَّ كُلَّ غَائِبَةٍ لِي بِخَيْرٍ

Allah Rasulü (sav) şu şekilde dua ederdi; "Allah'ım! Beni rızıklandırmış olduğun şey ile kanaat ettir. Verdiğini bereketlendir. Kaybettiklerimi daha hayırlıları ile değiştir."¹¹

قد أفلح من أسلم و رزق كفافاً ، و قنعه الله بما آتاه

"Teslim olan, yetecek şekilde rızıklandırılan ve Allah'ın kendisine verdiği kanaat eden kimse kurtuluşa ermiştir."¹²

7- Tevekkül Edip Sebeplere Sarılmak

Rasulullah (sav) şöyle buyurdu;

"Eğer Allah'a hakkıyla tevekkül etseydiniz, O, sabah aç çıkıp akşam tok dönen kuşları rızıklandığı gibi sizi de rızıklandırırdı."¹³

Bu maddeler Müslümanların rızıklarını aramaları, genişlemesi için Kur'an ve sünnetin kendilerine gösterdiği yollardandır. Bunları yerine getirerek rızıklarının genişlemesi için sebeplere sarılabilirler.

⁶ [65/ Talak 2-3]

⁷ (Muttefekun Aleyh)

⁸ (Muttefekun Aleyh)

⁹ (Buhari)

¹⁰ (Tirmizi)

¹¹ (Hakim)

¹² (Müslim)

¹³ (Tirmizi)

Rızık Allah katında yazılmıştır, herhangi bir değişikliğin mümkün olup olmayacağına gelince elbette Allah katında levhi mahfuzda belirlenen rızık yazılmıştır. Herhangi bir artış ya da eksilme söz konusu değildir. Ancak yine o levhi mahfuzda yazılı olan ve her yıl insanlar için takdir edilen rızık ise genişlemesi ya da bereketlenmesinin olabileceğidir. Bu manada rızık değişkenlik gösterebilir. Ancak bu değişiklik dahi levhi mahfuzda belirlenmiştir. Dolayısıyla rızığımız zaten belirlenmiştir diyerek sebeplere sarılmamazlık etmemek gerekir. Hem yapacağımız iş ile ilgili tecrübe ehlinin yol göstermesi ile sebeplere sarılacak hem de şeriatın rızığımızın genişlemesi için gösterdiği yoldan gideceğizdir.

Bir başka husus ise rızık sadece yiyecek ve içeceklerden olmadığına farkına varılmasıdır. Sadece yediklerimiz ve içtiklerimiz rızık değildir. Evlatlarımız, eşlerimiz, sahip olduğumuz bilgi, birikim ve ilimlerimiz gibi manevi unsurlarda bizlerin rızıklarındandır. Dolayısıyla rızıklandırılmayı isterken tüm bunlar ile ilgili rızığımızın genişlemesini kastetmeliyiz. Ayrıca sadece dünya ve içerisindeki rızıklar değil, ahiret diyarının da rızıkları vardır. Kul asıl hayat olan ahirete göçtükten sonra da rızıklanmaya devam edecektir. Dolayısıyla sadece dünyada rızıklandırılmayı talep etmek ile yetinmemeliyiz.

Kanaatin ne olduğuna gelince, genel itibariyle çok kullanılan ancak pek fazla manası bilinmeyen kavramlardandır.

Kanaat Allah'ın vermiş olduğu şeye rıza göstermektir.

Yiyecek, içecek ve sahip olunanlar hususunda hoşgörülü olmaktır.

Varolan ile yetinmek, elde edilemeyenlere özlem duymamaktır.

Helal ile yetinip haram olan şeylere tevessül etmemektir.

Kişinin kalbinin rıza ile dolması, şikâyet ve razı olmama halinin ise uzaklaşmasıdır.

Allah azze ve celle bizleri dünya ve ahiret rızıkları ile rızıklandırсын. Amin...

Selam ve dua ile...

Akıllı Kişi Kimdir?

Burak Gültepe

İnsanlar akıllı kimseyi nasıl tarif ederler? Siz, akıllı kimseyi nasıl tarif edersiniz?

Bazı insanlar, yıllar önce kuş uçmaz ker-
van geçmez bir yerden arazi almışlardır da
şimdilerde o arazi paha biçilemez hale gel-
miş olabilir, en kârlı ticareti kurarak büyük
paralar kazanabilirler, hesap makinesi kul-
lanmadan karışık işlemleri bile kafadan yapı-
bilirler; işte bunlar akıllı kimseler olarak top-
lumda algılanır.

Bu insanlar Allah'ın nasip etmesiyle bir
beceri göstermiş olabilirler. Lakin bütün bun-
lar onların akıllı oldukları anlamına gelmez.
Bu ayki hadisimizde akıllı kimseyi bizzat Efen-
dimizden aktaracağız;

عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ عَنِ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: الْكَيْسُ
مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا
وَتَمَتَّى عَلَى اللَّهِ

Şeddâd b. Evs"ten rivayet edildiğine
göre, Nebi (sav.) şöyle buyurdu:

**“Akıllı kişi, nefsinin hesaba çeken ve
ölüm sonrası için çalışandır. Âciz kişi de
nefsinin arzularının peşinden giden ve
Allah'tan olmadık dileklerde bulunup
duran kimsedir.”¹**

Şerh:

Kişinin akıllı olduğunu gösteren etken,
imaniyle ve ahirete hazırlığıyla ilgilidir. Birçok
insan ölümü uzak görür ve bir hesabın oldu-
ğuna şüpheyle yaklaşır. Sonuç itibarıyla dün-
yada gaflet içinde yaşadığını görürsünüz.
Dünyevi zevklerin peşinde koşarken “Onu
bunu kazanayım, param olsun ki harca-
yayım” mantığına bürünür. İşte böyle düşü-
nen insanların çok olduğu bir dünyada, ahi-
ret için çalışmak en büyük akıllılıktır.

Bu akıllılığın tezahürü olarak kişi nefsinin
hesaba çekmelidir. Gidişinin nereye oldu-
ğunu sorgulamalıdır. Rabbimiz de kitabında bu
hususunu bildirmiştir; **“Hal böyle iken
nereye gidiyorsunuz?”²** diye buyurmuştur.
'Bu hayata niçin geldik?', 'Neden ölüm var?'
gibi sorular her insanın nefsinin sorması gere-
ken sorulardır. Düşünün ki şehrin en güzel
lokantasında en leziz yemeklerini yiyorsu-
nuz. Siparişin biri geliyor diğeri gidiyor, der-
ken hesap ödemedi çıkıp gidiyorsunuz...
Böylesi bir durum bu dünya hayatında bile
mümkün değildir. Rabbimiz ise nice nimetleri
bize verecek, yarattıkları içinde önemli bir
konum verecek, hayatı ayağımıza serecek ve
ardından bunun hesabı sorulmayacak, başı-
boş olacak öyle mi?!

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

**“İnsan, kendisinin başıboş bırakıla-
cağını mı sanır?”³**

“Rabbimiz, hiçbir hayvanı başıboş
bırakmamışken, şeref verdiği insanı kendi
haline bırakması düşünülemez. İnsana bir
misyon yüklemiştir: **“Ben, cinleri ve insan-
ları sadece bana kulluk/ibadet etsinler
diye yarattım”⁴** buyruğudur.

Dikkat edilirse bu kulluk (yalnızca/sadece)
Allah'a yapılmalıdır. Allah ile birlikte başka ilah-
lara da yapılacak kulluk neticesinde şirk (ortak
koşma) tezahür edecektir. Maalesef insan-
ların çoğunun durumu da tam bu şekildedir.
**“Onların çoğu Allah'a ancak ortak koşarak
inanırlar.”⁵**

O halde böylesi bir hengâmede Müslü-
mana düşen, lehine olan şeyleri öğrendiği gibi
aleyhine olan şeyleri de öğrenmesidir. Ta ki
kötülüğe düşmesin, zorlu hesap ile karşılaş-
masın. Şirk koşmadan ölen kuluna yüce Allah
rahmet edecektir. Küçük sevaplarıyla bile cen-
nete girebilecektir.

¹ (Tirmizi)

² [81/Tekvir 26]

³ [75/Kıyâme 36]

⁴ [51/Zariyat 56]

⁵ [12/Yûsuf 106]

"Bir adam yolda, yürürken susadı ve susuzluğu arttı. Derken bir kuyuya rastladı. İçine inip susuzluğunu giderdi. Çıkınca susuzluktan soluyup toprağı yemekte olan bir köpek gördü. Adam kendi kendine: 'Bu köpek de benim gibi susamış.' deyip tekrar kuyuya inip, mestini su ile doldurup ağzıyla tutarak dışarı çıktı ve köpeğı suladı. Allah onun bu davranışından memnun kaldı ve günahlarını affetti."

Rasûlullah'ın yanındakilerden bazıları:

"Ey Allah'ın Resûlü! Yani bize hayvanlar (a yaptığımız iyilikler) için de ecir mi var?" dediler. Nebi (sav) **"Evet! Her 'yaş ciğer' (sahibi) için bir ücret vardır"** buyurdu."⁶

Hiç Nefis Muhasebesi Yaptın mı?

Nefis muhasebesi, insanın kendi iç dünyasına dönüp kendini değerlendirmesi ve hesaba çekmesidir. Bu süreç, manevi bir özdenetim ve kendini denetleme pratiğidir. İşte nefis muhasebesi yaparken göz önünde bulundurulması gereken bazı noktalar:

- Günahlar: Rabbimize karşı işleyeceğimiz en büyük suç, şirk (ortak koşma) günahıdır. Şirkten sonra büyük günahlar gelir, sonra da küçük günahlar gelir. Hayatımızda bu tür günahlar var mı yok mu bunun muhasebesini yapmak zorundayız. Gözümüzle ve dilimizle işleyebileceğimiz günahları ayrıca düşünelim. Çünkü bu günahları işlemek artık çok kolaylaşmıştır. Bir gezmeye gittiğinizde, telefonda, internette gezindiğinizde, giybetin ne olduğunu bilmeyenlerle sohbet ettiğiniz her anda sizi günahlara sürükleyebilirler.

- Yediklerimiz ve içtiklerimiz: Gıda seçimlerimizde dikkatli olmalıyız. Günümüzde hazır gıdaların yaygınlaştığı bir dönemde yaşıyoruz ve hemen hemen her üründe birkaç kimyasal madde bulunuyor. Örneğin, hazır suyun içine yosun tutmasını önlemek için bir kimyasal ekleniyor, kokmasını engellemek için başka bir madde kullanılıyor ve raf ömrünü uzatmak için farklı bir yöntem uygulanıyor. Ayrıca plastik ambalajlardan kaynaklanan toksinler de gıdalara geçebiliyor.

Bulgur gibi temel bir ürünü ele alalım; Bulgurun görünümünü iyileştirmek için renklendirici madde kullanılıyor. Meyve suyu içeceğinizde ise meyve yok sadece aroma var! Tuz da içindeki faydalı minerallerden arındırılarak sadece görüntüsüne önem verilen bir hale getirilebiliyor. Ayrıca bazı ürünlerde domuz jelatini kullanılması da dikkat edilmesi gereken bir konu... Ve liste uzayıp gidiyor.

Sonuç olarak ne yiyoruz ne içiyoruz muhakkak muhasebesini yapmalıyız. Ashâb-ı Kehf mağarada uyudular, **"Onlar mağaralarında üç yüzyıl kaldılar, buna dokuz yıl da ilâve ettiler."**⁷ Uyandıklarında ise ne bulurlarsa yemeyi düşünmediler. **"Dediler ki: "Ne kadar kaldığınızı Rabbiniz daha iyi bilir. Şimdi birinizi şu paranızla şehre gönderin. Hangi yiyeceğın daha temiz olduğuna baksın da size ondan bir rızık getirsin."**⁸

GDO'lu⁹ ürünlerin olmadığı o eski zamanlarda bile mağara ashabı yediklerine içtiklerine, temiz olmasına dikkat ediyorsa, bizim bu konuda çok daha hassasiyet sahibi olmamız gerekir. Şayet insanlar ne yediklerine dikkat etmez, pis şeyleri de tüketmeye başlarsa veya haram yollara tenezzül ederlerse dini hayatları bozulacaktır, aile hayatları bozulacaktır, manevi yönden de büyük bir çöküntü içine gireceklerdir.

⁶ (Buhari ve Müslim)

⁷ (18/Kehf 25)

⁸ (18/Kehf 19)

⁹ (Genetiğı değiştirilmiş organizmalar)

Toplumdan huzur, sıyrılıp çekilecektir. O yüzden Nebi (sav) Medine'ye hicret ettiğinde yaptığı ilk işlerden birisi olarak, kazancın helal ve temiz olması için merkeze Medine pazarını kurmak olmuştur. Helal yemek salih amel işlemeye vesiledir. Zira yüce Allah şöyle buyurur:

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

"Helal ve temiz şeylerden yiyip için, salih amel işleyin! Zira Ben yaptığınız her şeyi bilmekteyim."¹⁰

• İnsanlar elimizden ve dilimizden güvende mi? Kendimiz, aile fertlerimiz, akraba ve komşularımız için ne gibi güzel işler yapıyoruz? Aynı şekilde kendimize ve topluma yönelik olarak ne gibi zararlı işlerimiz var? Bu değerlendirmeyi yaparak iyilikleri artırmalı ve yanlışları düzeltmeliyiz.

Kulluğumuz ve ibadetlerimizdeki kalite ne durumda? Hayatımızın merkezinde yüce Allah, indirdiği kitabı ve gönderdiği Rasûlü bulunuyor mu? Birilerine "Okuyun, araştırın" diye tavsiyelerde bulunurken kendimizi unutup mu? Birilerine 'namazı kılın' derken bizim namazımız gecikiyor, Allah'ı da pek az anarak mı namaz kılıyoruz! Bir Müslümanın kendini unutup başkalarına iyiliği tavsiye etmesi akıllılık mıdır? Rabbimiz **"Kitab'ı okuduğunuz hâlde insanlara iyiliği emredip kendinizi unutup musunuz? Akletmez misiniz?"**¹¹ diye buyurmaktadır.

İmtihan anı zor bir andır ve imtihanın küçüğü büyüğü olmaz. Çoğu Müslüman'ım diyen insanın bile böylesi zor anlarda muhtemelen âyetler ve hadisler aklına gelmez. Çünkü hatırlatılmaya muhtaç bir bilgi imtihanda fayda vermez. Ne zaman ki Kur'an'ı ve Sünneti içselleştirirsek imtihan anında bu özümseme bize fayda verecektir. Sonuçta Allah'ın razı olduğu amelleri yapabiliriz.

• Ticaretinden Allah razı mı? Bu memlekette ticaret yapmak, alıp satmak, birine güvenip de bir şeyler almak zordur! Faiz, aldatma, yalan, sözünde durmama günlük sıradan mevzular haline gelmiştir. Böylesi bir ortamdan etkilenmemek de mümkün değildir. Mesela kredi kartları yaygınlaştırılmıştır. Hem de bu kartları bedava vermektedirler. Baba oğluna 100 bin lira vermezken el nasıl olur da bu parayı verebilir!? Bu hayrımıza olabilir mi, bizim iyiliğimizi düşünüyor olabilirler mi? Şunu unutmamak gerekir: Bedava peynir fare kapanında olur! Kredi kartı dünyanın en tehlikeli buluşlarından biridir. Çünkü bu kartla sizin tüketiminizi arttırıyorlar. Belki bir konfor veriyor ama karşılığında özgürlüğünüzü satın alıyorlar. Aylarca hatta yıllarca sizi kendilerine bağlıyorlar. Farkında olmadan kölesi oluveriyorsunuz. Dolayısıyla kulluğumuzu gözden geçirip, iktisatlı bir hayat yaşayalım ki hesabımız kolay olsun.

• Sosyal ilişkilerin nasıl? Sosyal ilişkiler, hayatımızın önemli bir parçasıdır. Eşimizle, çocuklarımızla, akrabalarımızla ve komşularımızla nasıl geçindiğimizi kendimize sormamız gerekir. Akrabalık bağlarını koparmadan, aramızı iyi tutarak, Allah'ın dinini onlara da ulaştırmaya çalışmalıyız. Hesap günü geldiğinde pişman olmamak için bunları yapmalıyız.

Ölümü Canlı Tutabilmek!

Ölüm, Allah'ın yüce Kitabında adlandırdığı gibi bir musibettir **"Başınıza ölüm musibeti gelmişse..."**¹² Bu musibet karşısında sabırlı ve metanetli olmak, akıllı kimsenin diğer bir özelliğidir. Akıllı kimse, ölümü hatırlar ve ahiret günü için çalışır.

¹⁰ [23/Mü'minün 51]

¹¹ [2/Bakara 44]

¹² [5/Mâide 106]

“Zevkleri bıçak gibi keseni (ölümü) çok hatırlayın.”¹³ Ölüm kalbi harekete geçiren, dünyaya bağlanmaktan alıkoyan en önemli olgulardandır. Katılaştıran kalp, ölüm sayesinde uyanır ve yumuşar. Yumuşayan kalp hayırlı ameller yapabilir. Yani kişi, âhireti için çabalar ki, bu da akıllı olduğunun delilidir.

Büyük duruşma için hazırlık yapın!

Ömer (ra) "Hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekin. Ahiretteki hesap, ancak dünyada nefsinizi hesaba çekmiş olanlar için hafif ve kolay olacaktır" demiştir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ
إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

Ey iman edenler, Allah'tan korkun. Herkes yarın için neyi takdim ettiğine baksın. Allah'tan korkun. Hiç şüphesiz Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.¹⁴

Âlimler bu âyet hakkında şöyle demişlerdir: “Ey Allah'a, Resulüne ve ahiret gününe inanıp iman şerefi ile müşerref olmuş bütün müminler! Hep Allah'tan korkun. Nifaktan, münafıklardan, küfürden, kâfirlerden, zulümden, zalimlerden ve şeytanın şeytanlığıyla o kötü akıbeta düşmekten sakınıp Allah'ın korumasına sığınan da, her işinizde O'nun emir ve nehyini tutarak azabından korunun ve her nefis yarın için, yani kıyamet günü için ne hazırlamış, Allah'a ne takdim etmiş olduğuna baksın. Hesab sorulmadan önce nefsinizi muhasebeye çekip kendi hesabına nazar etsin. Kıyamet gününe "yarın" denilmesinin iki anlamı olduğu ifade edilmiştir. Birincisi, yarının dünden yakın olması itibarıyla kıyamet yarın olacakmış gibi

telakki edilerek çalışmaya teşvik etmek demektir. İkincisi de, Rahmân Sûresi'nde geçtiği üzere Allah katında zamanın, birisi teklif zamanı olan dünya devri, diğeri de ceza ve mükafat zamanı olan ahiret devri olmak üzere iki günden ibaret olduğuna işarettir ki, buna göre bugün dünya, yarın ahiret demektir. Bununla beraber âyet, insanın her gün korunmak için yarına faydalı olacak ne iş yaptığını düşünmesinin gerekli olduğunu da hatırlatmaktan uzak değildir. "Allah'tan korkun!" Bu cümle dış anlamı itibarıyla öncekini te'kid etmek için tekrar edilmiş gibi görünmektedir. Fakat önceki Allah sevgisiyle emirlerin, vazifelerin yerine getirilmesi, bu ise Allah korkusuyla yasaklanan şeylerden, fenalıklardan sakınılması durumunu göstermesi itibarıyla farklılık arz etmektedir. Yani Allah'tan korkun da kötülük yapmayın ve korunmazlık etmeyin. Çünkü Allah, her ne yaparsanız haberdardır, yarın ona göre ceza veya mükafat verecektir.”¹⁵

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

“Her nefis ölümü tadacaktır. Sonra (yaptıklarınızın karşılığını görmek üzere) bize döndürüleceksiniz.”¹⁶

Her insan ölebilecek yaştaadır/ölümün bir yaşı yoktur. Geçen nice senelerde aramızdaki insanlar artık aramızda yoktur. Dosyaları iyi veya kötü kapanmıştır. Yani cennetlik mi cehennemlik mi olduklarının delilleri toplanmış, beklemeye alınmışlardır. Onlar için iki rekât namaz, 1 lira sadaka yahut bir “Subhanallah” zikri bile mümkün değildir.

¹³ (Elmalılı H. Yazır, Tefsir)

¹⁶ (29/Ankebüt 57)

¹³ (Tirmizi)

¹⁴ (59/Haşr 18)

Bugün Rahman'ın arzında yürüdüğü-nüze aldanmayın, yarın kesinlikle toprağın altında olacaksınız ve yapıp ettiklerinizle baş başa kalacaksınız. **"Kim salih bir amel işlerse, (bunun sevabı) kendine; kim de kötülük ederse, (bunun cezası da) onadır. Sonra hepiniz Rabbinize döndürülüp götürüleceksiniz."**¹⁷

Akıllı Kimse Terazinin Tartamadığı Ameller Peşinde Koşar!

Üç amel var ki bunlar teraziye konulmaz. Bu amelleri öğrenip yaşantımıza koyalım ki hesap gününde başkalarına bakanlardan, hüznü bekleyenlerden olmayalım. 'Ah keşke şunlardan bari birisini yapsaydım' demeyelim.

1) İliki sabretmektir. Sabredenlere mükafatın en büyüğü verilir;

إِنَّمَا يُؤَفِّي الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

"Ancak sabredenlere mükâfatları elbette hesapsız olarak verilir."¹⁸

2) İnsanları affetmek. İnsanları affedenin mükafatı yüce Allah'a aittir.

فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ

"Kim affeder ve aray düzeltirse, artık onun mükâfatı Allah'a aittir."¹⁹

3) Oruç tutmak. Allah için yemekten, içmekten, şehvetten ve kötü hasletleri terk edenin mükafatı da Allah'a aittir. Bir kudsî hadiste;

"Âdemoğlunun bütün ameli kendisi içindir. Ancak oruç böyle değildir. Oruç benim içindir; dolayısıyla onun mükâfatını ancak Ben vereceğim."²⁰

O halde bizler yüce Allah'ın böylesi mükafatları bize de vermesini istiyorsak; salih amellere, başımıza gelen musibetlere sabredelim, insanları affedelim ve farz olsun, nafile olsun oruçları da ihmal etmeyelim. Rabbim bizlere kolay kılsın.

Âciz Kimse, Nefsine Uyan Kimsedir!

Herhangi bir iş yapmadan kuru kuru ümitte ve dilekte bulunmaya 'temenni' denilir. Âcizliğin alâmeti olarak hadiste "nefsini hevâ ve heveslerine tâbi kılmak" sonra da "Allah'tan dileklerde bulunmak" sayılmıştır. Günaha dalıp umursamadan yaşayıp en sonunda da 'Allah affeder demek', Allah ile aldanmaktır. Bu şeytanın tuzaklarından. Allah Teâlâ, salih amellere sevap verir, amel-siz temennilere değil...

Allah Teâlâ'dan dilekte bulunmak dinimizde teşvik edilmiştir. Ancak böylesi bir ümit için kendine düşeni yapmış olmak da gereklidir. Maalesef insanlarımızın çoğunun ağzında "inşallah, maşallah, hayırlısı" gibi sözcükler var. Dinden, imandan konuşulunca başka bir şey demiyorlar. Lakin amellerinde bir değişme yok. Açıp da iki sayfa okuyamıyorlar, namazın semtine yanaşamıyorlar. Yapa geldikleri günahları/alışkanlıkları bırakamıyorlar. **"Nefse ve onu düzgün bir biçimde şekillendirip ona kötülük duygusunu ve takvasını (kötülükten sakınma yeteneğini) ilham edene andolsun ki, nefsinin arındırıcı kurtuluşu ermiştir."**²¹

¹⁷ (45/Câsiye 15)

¹⁸ (39/Zümer 10)

¹⁹ (42/Şûrâ 40)

²⁰ (Buhari)

²¹ (91/Şems 7-8-9)

Nefsinin her istediği yapan, heva ve hevesleriyle bir hayat yaşayanlara ise büyük bir azap vardır. **“Şimdi sen, kendi hevasını ilah edinen ve Allah'ın bir ilim üzere kendisini saptırdığı, kulağı ve kalbini mühürlediği ve gözü üstüne bir perde çektiği kimseyi gördün mü? Artık Allah'tan sonra ona kim hidayet verecektir? Yine de öğüt alıp düşünmüyor musunuz?”**²²

Bir insan nefsinin ilahlaştırabilir. Kibirle-nip doğrunun/hakkın ölçüsü kendisini kabul ederse, aklını Kur'an ve sünnetin önüne geçirir putlaştırır, helal ve haram belirlemeye kalkarsa, egemenlik iddia edip Allah'ın yarattığı kullar üzerinde müstebkirleşirse nefsinin ilah edinmiş olur.

Heva sözlükte, nefsin isteği, düşkünlük gibi anlamlara gelir. İstilahta ise, nefsin öfke ve şehvet gibi kötü duygulara meylenmesi kastedilir. Allah'ın hükmü belli olduktan sonra aksi bir duygu, davranış içine girmek çok sakıncalıdır. Rabbimiz şirkin dışında kalan günahlar için **“Bunun dışında kalan (günah)ları ise dilediği kimseler için bağışlar”**²³ buyurdu. Buradan anladığımız kadarıyla diğer günahların da bağışlanacağı garantisini hiç kimse için yoktur. Rabbimiz bize ne güzel de nasihat ediyor: **“Günahın açıkta olanını da, gizlisini de terk edin. Çünkü günahı kazananlar, yükledikleri nedeniyle karşılık göreceklerdir.”**²⁴

Efendimizin (sav) duasıyla bitirecek olursak;

“Allah'ım! Nefsime, senden sakınma şuurunu (takvasını) ver ve nefsimi arındır. Onu en iyi arındıracak olan sensin. Onun koruyucusu da onun efendisi de sensin. Allah'ım! Fayda vermeyen ilimden, huşû duymayan kalpten, doymayan nefisten ve kabul edilmeyen duadan sana sığınırım”²⁵
Allahumme âmin.

²² (45/Casiye 23)

²³ (4/Nisâ 48)

²⁴ (6/En'âm 120)

²⁵ (Müslim)

الْأَفْصَحُ

بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

Alak Suresinden Dersler

Salih Bağırgan

Allah'a hamd, Rasulüne salat ve selam olsun...

Allah'ın izni ve inayeti ile bu sayıdan başlamak üzere Rasulullah'nın (sav) Medine'ye hicret etmeden kendisine nazil olmuş Mekki sureleri kısa, öz ve içerdiği önemli dersleri derlemeye gayret göstereceğim. Bu çalışmayı hazırlarken tefsir kitaplarına ve Arap dünyasındaki muasır yazarların makalelerine müracaat ettiğimi ayrıca belirtmek isterim.

Bu ay sizlere Allah Rasulü'ne (sav) ilk nazil olan Alak süresinden başlayıp sonrasında nuzül sırasına göre diğer sureleri ele almaya çalışacağım. (İnşaaallah)

Allah (cc) bu surede şöyle buyurmaktadır:

اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝١ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝٢
اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ۝٣ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝٤ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ
مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝٥ كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيَطْغَىٰ ۝٦ أَنْ رَآهُ اسْتَغْنَىٰ ۝٧
إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ ۝٨ أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ ۝٩ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ ۝١٠
أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْهُدَىٰ ۝١١ أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ ۝١٢ أَرَأَيْتَ
إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۝١٣ أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ۝١٤ كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ
لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ۝١٥ نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۝١٦ فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۝١٧
سَدِّعُ الزَّبَانِيَةَ ۝١٨ كَلَّا لَا تَطِعُهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۝١٩

“Yaratan Rabbinin adıyla oku!. O, insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabbin (en cömert ve ihsanı en bol olan) El-Ekrem'dir. O ki; kalemlle (yazmayı) öğretendir. İnsana bilmediğini öğretti. Asla! Hiç şüphesiz, insan azgınlaşır. Kendini müstağni (kimseye ihtiyacı olmayan, kendisine yeten) olarak gördüğünde. Hiç şüphesiz, dönüş Rabbinidir. Engel olanı gördün mü? Namaz kılan kulu (namazdan alıkoyanı). Ne dersin? Ya o kul doğru yol üzere ise? Ya da takvayı emrediyorsa? Ne dersin? Ya (bu alıkoyan) yalanlayıp yüz çevirdiyse? Allah'ın (onu) gördüğünü bilmez mi? Asla! Şayet buna bir son vermezse, hiç şüphesiz onu perçeminden yakalarız. (O) yalancı ve günahkâr perçeminden. O da beraber oturup kalktığı yakın çevresini çağırсын. Biz de zebanileri çağıracağız. Asla! Ona itaat etme. Secde et ve yakınlaş.”

Aişe (r.anh) şöyle buyurmaktadır: "Rasulullah'a (sav) gelen ilk vahy uyku halinde iken görmüş olduğu sadık rüyalar. Hangi rüyayı görse mutlaka gün aydınlığı gibi aynen çıkardı. Sonra ona yalnızlık sevdirdi, Hıra mağarasına çekilip orada pek çok gece ibadetle geçirirdi. Bunun için de yanına azık alırdı. (Azığı bitince) Hadice'nin yanına gelir ve yine azığını alıp tekrar mağaraya dönerdi. Nihayet O Hıra mağarasında iken hakk ona geliverdi. Melek O'na geldi ve: "Oku" dedi. Rasulullah: **"Ben okuyucu değilim (okuma bilmiyorum)"** dedi. Rasulullah (sav) "Melek beni aldı ve takatim kesilinceye kadar sıktı. Sonra bıraktı ve "Oku" dedi. Ben yine **"Ben okuyamam"** dedim. Beni ikinci kere takatim kesilinceye kadar sıktı, sonra bıraktı ve "Oku" dedi. Ben yine **"Ben okuyucu değilim"** dedim. Beni üçüncü kere yakalayıp takatim kesilinceye kadar sıktı, sonra bıraktı ve **"Yaratan Rabbinin adıyla oku. O, insanı bir alakadan yaratmıştır. Oku, Rabbin nihayetsiz kerem sahibidir..."** dedi.¹

Alak Suresi, Allah tarafından İslam davetinin başlangıcı için indirilen ilk ilahi mesajdır. Alak Suresi, vahyin ilk surelerinden biri olarak bilinir ve birçok dersleri taşır. Bu sure hakkında konuşmak ve içeriğini anlamak oldukça önemlidir.

Alak Suresi, Mekke'de inen ilk sure olup Rasulullah'a (sav) inen ilk vahiydir ve ondan önce inen başka bir sure yoktur. Sure 19 ayetten oluşur ve Kuran-ı Kerim'in 30. cüzünde yer alır. Mushaftaki sıralamada 96. sıradadır. Sure, Allah'ın emri olan "Oku" kelimesiyle başlamaktadır ve hicretten 13 yıl önce indirilmiştir. Sure aynı zamanda ilk ayetinden dolayı "İkra" Suresi olarak da anılır. Son ayetinde bir secde ayeti bulunmaktadır.

Alak Suresi, Rasulullah'a (sav) inen ilk sure olup, bu nedenle Allah'ın kitabından gelen ilk iman mesajıdır. Bu sure, önemli ve amaçlı bir mesaj olarak diğer vahiylerin öğrenilmesi için bir başlangıç niteliğindedir. Okuma emriyle başlayan bu sure, ilmin ve eğitimin önemine vurgu yapar. İlmin sayesinde insan, İslami mesajı, kurallarını ve hedeflerini anlayabilir. Bu nedenle eğitim, İslami davetin ilk talimatı olmuş, böylece dinin ve dünyanın tüm meselelerini kavrayarak doğru yol bulunur. Ayrıca insanın nasıl yaratıldığına vurgu yapılmakta kendisini yeterli görüp hakka boyun eğmeyen insanın akıbetini açıklamaktadır.

Sure aynı zamanda Rasulullah (sav) peygamberlik öncesi Hıra Mağarası'nda tek başına ibadet ederken vahyin inmesiyle başlayan peygamberlik sürecini anlatır. Bu davet, Mekke'de başlayıp tüm dünyaya yayılan İslam davetinin başlangıcı olmuştur. "Alak" kelimesi, insanın yaratılışının başlangıcı olan pıhtılaşmış kan anlamına gelir ve bu, İslami davetin başlangıcı için uygun bir isim olmuştur. Bu davet, kıyamete kadar insanlık tarihinin en büyük mesajı olarak kalacaktır.

Alak Suresi, Rasulullah'a (sav) okuma ve öğrenme emri vererek başlar. Bu, Allah'ın peygamberine, okuma yazma bilmemesine rağmen, ilim ve bilgiyi arama çağrısıdır. Bu emir, İslam'ın ilk ve en önemli mesajlarından biridir.

¹ [Buhari]

Sure, ilmin, okumanın ve yazmanın toplumların kalkınması ve ilerlemesi için ne kadar önemli olduğunu vurgular. Bu nedenle, İslam medeniyetinin temeli olarak kabul edilir. İnsanın okumayı ve yazmayı öğrenmesi, Allah'ın ona verdiği aklı en iyi şekilde kullanmasıyla başlar. Bu sure, insanın diğer yaratıklardan üstün kılınmasının başlangıcının ilim olduğunu belirtir.

İlim arayışında Allah'tan yardım istemenin önemi vurgulanır. Doğru ilmi elde etmek ve yanlış yollara sapmamak için Allah'a yönelmek gereklidir. İlim arayışında içtenlik ve gayretin önemine dikkat çeker. Azim ve gayretle ilim peşinde koşmak, doğru anlayışa ulaşmayı sağlar.

Alak Suresi, bilginin ve öğrenmenin İslam'ın temel taşlarından biri olduğunu ve medeniyetin ilerlemesi için ne kadar önemli olduğunu gösterir. İlim arayışında Allah'a yönelmek, doğru yolda kalmak ve içtenlikle çaba göstermek surede vurgulanan ana temalardandır.

Alak Suresinden Dersler

1. Kulluk ve İtaat: Alak Suresi, Allah'ın insanları sadece O'na ibadet etmek ve O'na itaat etmek için yarattığını vurgular. Bu nedenle, Allah'a itaat etmeyen ve O'na karşı kibirlenenlerin hem dünya hem de ahirette kötü bir sonla karşılaşacaklarını bildirir.

2. İslam Mesajına Bağlılık: Sure, her türlü zorluğa rağmen İslam mesajına sıkı sıkıya bağlı kalmanın önemini belirtir. Rasulullah'ın (sav) karşılaştığı zorluklara rağmen davetini sürdürmesi, bu bağlılığın örneğidir.

3. Allah'a İman ve Sabır: Allah'a iman etmenin ve O'nun dinine sıkı sıkıya bağlı kalmanın yanı sıra, yaşanan zorluklar karşısında sabırlı olmanın önemini vurgular. Sabır, Allah'a iman etmenin önemli bir mertebesidir.

4. Ebu Cehil'in Kıssası: Sure, Ebu Cehil'in Rasulullah'a (sav) zarar vermeye çalışırken yaşadığı korku dolu olayı da anlatır. Ebu Cehil, peygamberi zarara uğratmak için gittiğinde büyük bir ateş çukuru gördüğünü ve bu yüzden geri döndüğünü söylemiştir. Bu kıssa, Allah'ın her şeyi bildiğini, her şeyi gördüğünü ve O'nun kullarını koruyabileceğini gösterir.

5. Korkusuzluk ve Secde: Sure, Allah'tan korkmanın ve O'na secde etmenin gerekliliğine dikkat çeker. İslam'ın evrensel mesajı, her yer ve her zaman için geçerlidir ve Allah'a yaklaşmanın ve O'na secde etmenin önemini vurgular.

6. Okumanın Önemi: Alak Suresi, ilk vahiy olarak Allah tarafından Peygamberimize (sav) verilen bir emirle başlar ve bu emir okumanın önemini vurgular. Okuma, bilginin anahtarıdır ve bu bilgi, insanları Allah'a yaklaştırır. Dolayısıyla, İslam davetinin temeli olarak ilk vahiyde okumanın emredilmesi, bu bilgiyi anlamanın ve öğrenmenin gerekliliğini gösterir.

7. İsyan ve Red Tehdidi: Sure, başlangıçta isyan ve daveti yalanlama girişimlerine karşı bir uyarı içerir. İslam davetinin başında, bu tür eylemlerden kaçınılması gerektiğini ve Allah'ın bu tür davranışları cezalandıracağını belirtir.

8. Cesaret ve İbadet: Sure, insanları korkmadan ve cesur bir şekilde Allah'a yönelmeye teşvik eder. İslam'ı savunmanın ve Allah'a secde etmenin gerekliliğini belirtir. Kafirlere veya onların baskılarına karşı korkmamayı ve Allah'a yaklaşmayı önerir.

9. Davetin Cesurca Yayılması: Sure, İslam davetinin cesurca ve kararlı bir şekilde yayılması gerektiğini teşvik eder. Davetçilerin karşılaştıkları zorluklardan çekinmemeleri ve Allah'a tam bir teslimiyetle yaklaşmaları gerektiğini vurgular.²

10. Allah'ın Gücü: Allah'ın (cc) insanoğlunu bir kan pıhtısından yaratması kendisinin her şeye kadir olduğunu, insanoğlunun ise aciz bir varlık olduğunu bildirmektedir. Bu sure, ayrıca Allah'ın (cc) kullarına vermiş olduğu nimetleri hatırlatır. İnsan hiç iken malum evrelerden sonra eksiksiz bir şekilde var olması, bir de olayları anlayacak akıl vermesi insanoğluna nimet olarak yeter.

² ["Mevkiu Fikre" adlı siteden derlenmiştir.]

Takva

Kafir ve Müşriklere Rahmet Okumak

Hüseyin Oral

İnsanlarla olan ilişkilerimizde nelerin doğru yada yanlış olacağına çoğu zaman kendi mantığımızla karar vermeye kalkmamız, belki de yaptığımız en büyük hatalardan biridir. Basit bir hadise olsa bile Bir mümin yaşadığı her hadisede dinini ön planda tutmalı, söyleyeceği sözleri, atacağı adımları hatta en küçük bir davranışını bile İslam şeriatının ölçüleri dairesinde tutmalıdır. Umursamadan söylediğimiz bazı sözler veya yapılan hareketler vardır ki bizleri Allah katında mesul duruma düşürür. Allah c.c şöyle buyurur:

“Çünkü siz bu iftirayı, dilden dile birbirinize aktarıyor, hakkında bilgi sahibi olmadığınız şeyi ağızlarınızda geveleyip duruyorsunuz. Bunun önemsiz olduğunu sanıyorsunuz. Hâlbuki bu, Allah katında çok büyük (bir suç)tur.” (Nur 15)

Ayet-i Kerime'de Aişe (rha) annemize yapılan iftiradan sonra bazı müminlerin bu iftira hakkında konuşmaları ve her yerde dile getirmeleri, olayın vehametini idrak etmeseler bile çok büyük bir günah olarak ifade edilmiştir. Ashab-ı Kiramdan (rhum) bazıları konuştukları sözün nereye varacağını kimin hakkında kimlerin nasıl entrikalar peşinde olduğunu, münafıkların Rasulullah (sav)'i itibarsızlaştırmak için hangi dolapları çevirdiğini belki de idrak etmeden konuşuyorlardı ama bu ayet onlara önemsemedikleri sözlerin başlarına neler getireceğini çarpıcı bir şekilde ortaya koymuş oldu.

İslam'ı müşrik bir toplum içinde yaşamaya çalışan müminler olarak bazen müşriklerle girdiğimiz diyaloglarımızda veya onlarla birlikte oturduğumuz mekanlarda belki de bizim de hiç aklımıza gelmeyen dikkatimizi dahi çekmeyen bazı sözlerimiz veya davranışlarımız olabilmektedir.

Vela ve Bera inancına aykırı düşen davranışlardan biri de işte böyle yerlerde müşriklere saygı ve hürmet ederek ayağa kalkmak ve onları başköşelere oturtmaktır. Böyle bir davranış onları üstün görmek anlamına gelme ihtimali olduğu için haramdır. İmam Karrafi şöyle der: “Onlar bizim meclislerimize geldiklerinde onlar için özel bir yer açmak onları yüceltmek amacı gözeterek ayağa kalkmak ve onları üstün sayan ifadelerle buyur etmek haramdır.”

İslam'ın koyduğu ölçüleri göz ardı ederek kafır, müşrik, laik, demokrat veya günümüzde çoğalmaya başlayan deist ve ateistleri özel olarak ağırlayanları onların küfür ve şirklerini daha rahat ifade edebilmeleri için söz sahibi yapanları ve mikrofon uzatıp uzun uzun onlara tam bir saygı içerisinde dinleyenleri gördüğümüzde vermemiz gereken tepki Allah ve Rasulü (sav)'in koyduğu ölçüler içerisinde olmak zorundadır. Allah (c.c) şöyle buyurur: **“Müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinenler, onların yanında izzet (güç ve şeref) mi arıyorlar? Bilsinler ki bütün izzet yalnızca Allah'a aittir.”** (Nisa 139)

Yahudi ve Hristiyanlarla din diyalogu peşinde olan ve kafır ve müşrikleri bazı meziyetleri ile gözünde büyütenlerin aksine İslam'la şereflenmiş bir mümin şerefini ve yaratılış gayesini önemsemeyenleri ne baş köşeye oturtur, ne de önünde diz çöküp el pençe divan durur. Kendi değerinin imanından kaynaklandığını İslam'la şereflediğini ve başkalarına sadece inancı ve takvasıyla değer verdiğini öyle bir hissettirmelidir ki karşılaştığı kâfir izzet ve şerefiyle tir tir titretmelidir.

Allah c.c kitabında sadece mümin'leri İman ve İslam esası üzere kardeş ilan etmiştir. **“Müminler ancak kardeşlerdir. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'tan korkun ki esirgenesiniz.”** (Hucurat, 10) günlük koşturmacalarımızın içerisinde karşımıza çıkan müşriklere kardeşim sözcüğünü belki de bu hassasiyeti aklımıza dahi getirmeden kolayca kullanıyoruz. Aramızda bir nesep bağı olmaksızın alışlagelmiş bu sözü bile müşrikler için kullanmamız Vela ve Bera akidemiye aykırıdır. Burada üzerinde durmak istediğimiz nesep kardeşliği değil din kardeşliğidir. Nesep yönünden aynı anneden veya babadan dünyaya gelmiş olanların veya sütkardeşliği ile kardeş olanların birbirine kardeşim demesiyle zaten din kardeşliği kastedilmez.

“Nuh Rabbine dua edip dedi ki: Ey Rab-bim! Şüphesiz oğlum da ailemdendir. Senin vaadin ise elbette haktır. Sen hâkimler hâkimisin. Allah buyurdu ki: Ey Nuh! O asla senin ailenden değildir. Çünkü onun yaptığı kötü bir iştir. O halde hakkında bilgin olmayan bir şeyi benden isteme! Ben sana cahillerden olmamanı tavsiye ederim. Nuh dedi ki: Ey Rabbim! Ben senden hakkında bilgim olmayan şeyi istemekten sana sığınırım. Eğer beni bağışlamaz ve esirgemezsen, ben ziyana uğrayanlardan olurum.” (Hud, 45-47)

Bu ayetlerden anlaşılıyor ki insanlar arasındaki bağın asıl sebebi din bağıdır. İman edenler birbirlerinin manevi akrabası, yakını ve kardeşleridir. Bunların aralarında manevi bir birlik vardır. Müminlerle kâfirler ırk bakımından birbirlerinin akrabası olsalar bile, bu akrabalığın Allah c.c katında hiçbir değeri yoktur. Nitekim Nuh (a.s)'ın oğlu babasına inanmadığı için, Allah Teala onu Nuh Peygamber'in ailesinden saymamıştır.

Allah c.c in kitabında kardeşlik hukuku bu kadar aşikar ifade edilmişken vatan,millet kardeşliği, taraftar, takım kardeşliği, meslektaş, hobi kardeşliği gibi, sonradan insan icadı uyduruk kardeşlik söylemlerinin tamamen İslam akidesinin dışında olduğu hemen anlaşılır. Durum böyle iken Çağımızın en büyük İslam alimleri diye tanınan Buti, Hassun, Habeş, Akkam soyadlarıyla bilinen, birçok bidatci ve saptırıcı belamlar Yahudi ve Hristiyanları, laik ve komünistleri ve Rafizi Şiileri, vatancılık veya başka adlarla kardeş ilan etmişlerdir. Dünyanın en muteber şeriat üniversitesi sayılan el-Ezherin bazı şeyhlerinin ihvan cemaatine müntesip hocaların hatta Hamas şeyhleri ve komutanlarının da aynı taifeleri kardeş ilan ettikleri artık çok aşikar bir hale gelmiştir. Uzun yıllar boyunca İslam alimleri heyeti ve benzer adlarla bir araya gelmiş nice belam taifeleri dinsizleri, şeytanın kullarını ve aşağılık Rafizi taifelerini kardeş ilan eden beyanatlar yayınlıyorlar. Aslında hakiki İslam kardeşliğini ortadan kaldırıp yerine beşer odaklı kardeşlikler icad edilmesinde Firavunlar'ın yandaşları olduklarını ifade etmiş oluyorlar. Ortaya attıkları bu iddiaya göre Rasulullah (sav)'in ve Mekke'de kendisine iman etmiş bütün ashâbı kiramın hepsi, Ebu Cehil, As bin Vail, Velit bin Muğire gibi küfrün önderleriyle Mekke vatan-daşlığında kardeş olması gerekir. Kuran ve sünnetten hiçbir delil getirmeksizin böylesi bir iddiayı ortaya atanlar kendilerini gülünç duruma düşürmekten ve sefihliklerini ortaya koymaktan başka bir şey yapmış olmazlar.

“İbrahim'in dininden kendini bilmezlerden başka kim yüz çevirir? Andolsun ki, biz onu dünyada (elçi) seçtik, şüphesiz o ahirette de iyilerdendir.” (Bakara, 130)

İşte böyle kendi ülkelerinin firavunlarına kalpleri, dilleri ve mideleriyle uyum sağlamış belamlar tarafından ortaya atılacak İslam dışı bütün görüş ve fetvalar Kuran'ın ve Sünnet'in eleğinden geçirildiği zaman kendilerini sefih duruma düşürecek ve bütün müminlerin hakikati kolayca idrak etmesine yarayacaktır.

Müşriklerle arasında Bera uygulayan müminler mesafelerini hangi düzeyde tutacaklarının bilincinde olurlar. İzahı üzerinde olduğumuz konular konuşarak kurduğumuz irtibatlarla ilgili olunca bir de müşriklere Allah'tan bağışlama dileme ifadesi olan kelimelerden sakınmamız gerektiğine değinmek gerekir. Hiçbir müminin özellikle küfür üzere ölmüş birine Allah rahmet eylesin, Allah onu af etsin gibi dua cümlelerini kulanması kesinlikle caiz değildir.

“Cehennem ehli oldukları açıkça kendilerine belli olduktan sonra yakınları da olsalar Allah'a ortak koşanlar için af dilemek ne peygambere yaraşır ne de müminlere.” (Tevbe, 113)

Rasulullah (sav) annesine istiğfar dilemek için Rabbinden izin istediğinde kendisine izin verilmemişti.¹ Bir kâfir tevbe etmeden küfrü üzere öldüğü zaman hiç şüphesiz cehennemde olacaktır. Böylelerinin ateşte olduklarına şahitlik etmemiz sünnettendir. Çünkü Rasulullah (sav) **“Ne zaman bir Müşrik'in kabri yanından geçersen onu ateşle müjdele”**² diye buyurmuştur. Hiç şüphe yok ki Şirk üzere ölmüş bir kimsenin cehennem ateşinde ebedi kalacağı ve kendisine cennetin haram kılındığı muhkem ayetlerle sabittir.

Allah c.c şöyle buyurur: **“Andolsun ki 'Allah, kesinlikle Meryem oğlu Mesih'tir' diyenler kâfir olmuşlardır. Hâlbuki Mesih "Ey İsrail oğulları! Rabbim ve Rabbiniz olan Allah'a kulluk ediniz. Biliniz ki kim Allah'a ortak koşarsa muhakkak Allah ona cenneti haram kılar; artık onun yeri ateştir ve zalimler için yardımcıları yoktur" demişti.”** (Maide, 72)

Bu ve birçok ayette müşriklerin ebedi cehennem ehli oldukları ve oradan çıkamayacakları hiçbir tereddüde mahal bırakılmaksızın açık seçik belirtilmişken müminlerin herhangi bir müşrik için istiğfarda bulunması sarih ayetlerle çelişki ifade eder, haram işlemiş olduğunda şüphe olmaz. Müşrik olduğu aşikâre belli olanın yine de Allah (c.c) tarafından affedileceğini iddia etmek veya cennete gideceğine inanmak Allah (c.c)'ın hükmüne itiraz demek olacağından dolayı küfür olur.

Geçmişte hiçbir mümin insanlar üzerine bir zamanın gelip de kendisine Müslüman diyenlerin kâfir olarak ölüp gidenlerin ardından rahmet okuyacağını tahmin bile edemezdi. Dünyanın en büyük alimleri diye bilinen kimselerin kafırların ardından (Allah ecir ve mükafat versin, aff-ı mağfîret eylesin diye) dua edeceğini ise aklının ucundan dahi geçirmezdi.

Misyonerlik faaliyetleriyle birçok Afrikalıyı Hıristiyanlaştırma faaliyetlerinde çok çalışmasıyla ün kazanmış Papa Yuhanna öldüğü zaman Yusuf el Kardavi denilen belam, katıldığı bir televizyon programında Papa için şu sözleri sarf etmişti: “Hristiyanlara taziye ziyaretimizi gerçekleştirmemiz bizlerin görevlerindedir.

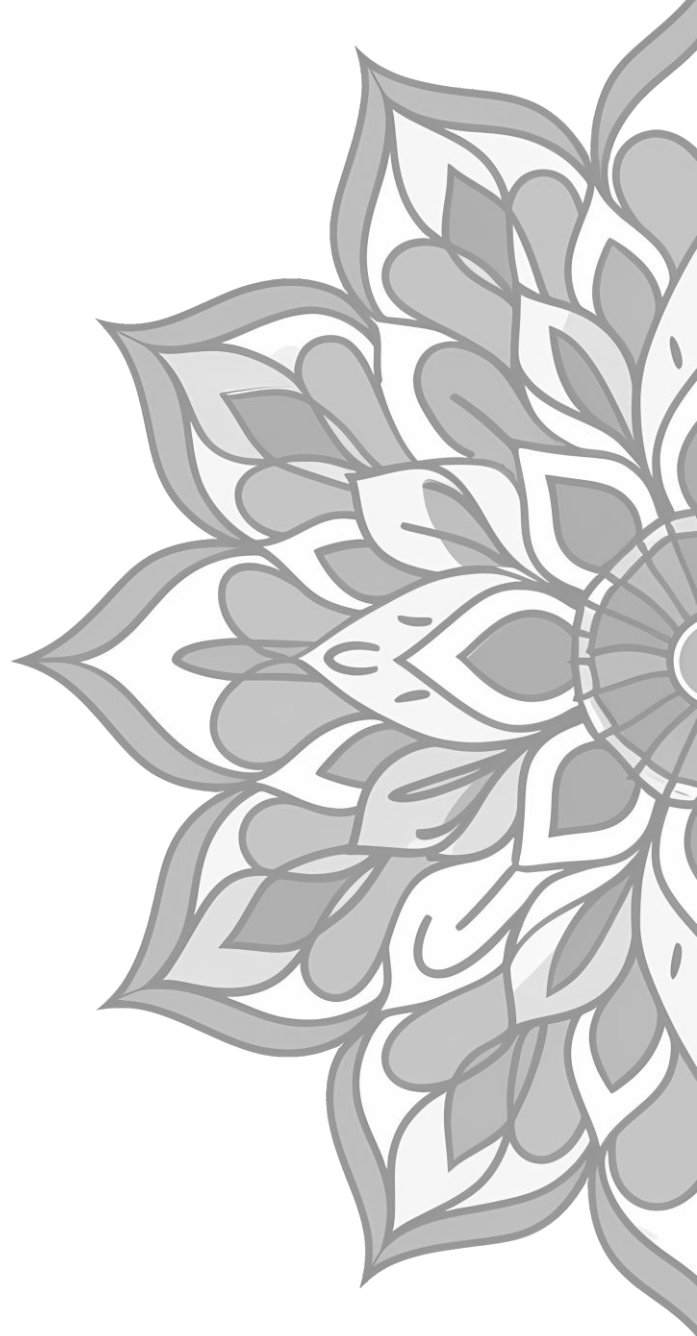
¹ (Müslim, Cenaiz, 106; Ebû Dâvûd, Cenâiz, 77; Nesai, Cenaiz, 101; İbnu Mâce, Cenâiz, 48; Müsned, 2/44)

² (Bezzar, Taberani ve Beyhaki. Hadisin senedi Buhari ve Müslimin şartlarına göre sahihtir.)

Vatikan'daki ve Vatikan dışında dünyanın her bir yanındaki bütün Hristiyan papazlara taziyelerimizi sunuyoruz. Papa Yuhanna dininde samimi biriydi. Temsil ettiği mesajı yayma konusunda en başarılı kimselerdendi. Salih amellerine kaydedilecek siyasi bir duruşu vardı. Bu adam bir barış adamı ve davetçisiydi. Onun için şöyle dua etmekten başka elimizden bir şey gelmiyor. 'Allah ona rahmet etsin, insanlığa sunduğu iyiliklerden dolayı ecir ve sevaba nail olsun.' İşlediği salih amellerden ve geriye bıraktığı temiz eserlerden dolayı kendisine Allahtan rahmet diliyoruz Allah'tan Hristiyan ümmetine ondan daha hayırlısını diliyoruz." İşte bu habis belamın söyledikleri burada sona eriyor.

Allah (c.c) Rasulüne ve iman edenlere kâfirlerin arkasından rahmet okumayı en açık ifadelerle yasaklarken Rasulü (sav)'e kendi annesi için bile istiğfar dilemesine izin vermezken kendilerini İslam ümmeti diye tanıtanların önderi mesabesindeki zatın küfrün önderlerine yaptığı övgüler ve dualar böyle gözler önüne seriliyor.

Allahın açık emirlerine karşı gelenlere, kâfirlere vela gösterenlere, kendilerini ve sözde İslam dünyasını saptıranlara Allahtan en acıklı azabı, gazabını ve lanetini diliyoruz.

Yeni Doğan ocuđun Anne Babasının Sorumlulukları -1

Ayşe Ebrar

Değerli kardeşlerim, Allah Tealanın peygamberleri aracılığı ile biz müminlere indirmiş olduğu şeriatının öğretilerinden birisi de doğan çocuklarla ilgili hükümlerdir. Çocuk sahibi olan anne babanın yeni doğan küçücük yavrularına yapmaları gereken bütün hususlarda İslam'ın önerdiği şekilde bilgi sahibi olmaları ve bu bilgi doğrultusunda evlatlarına karşı görevlerini yerine getirmeleri gerekmektedir.

Mümin anne ve babalar yavruları için evlerinde fiziksel ve psikolojik, maddi ve manevi, bir iklim oluşturmak ve evlatlarının salih bir evlat olması yönünde el ele vererek evlatlarını yetiştirme yoluna girmelidirler. Zira bu çocuk ileride hayatını yaşarken kendisine gerekli olan bütün bilgileri ilk olarak anne babasından alacak ve ömür boyu da bu bilgi, alışkanlık ve ahlakı üzerinde taşıyacaktır. Zira çocuk doğduğunda iyiye dair hiçbir şey bilmediği gibi kötüye dair de hiçbir şey bilmez, adeta boş bir sayfa gibidir. Anne baba bu boş sayfayı ellerine alarak karalamaya ve ileride ortaya çıkacak resmi oluşturmaya başlarlar. Bir tek kelime bilmeyen çocuk aile fertlerinin konuşmasını dinleyerek ve onları taklit ederek konuşmaya başlar. Bunun yanında yemesi içmesi, ahlakı ve karakteri adeta ailenin yansıması gibidir. Bundan dolayı anne babalar çocuğunun yetişeceği ortamın iyi bir ortam olmasını sağlamak zorundadır. Çocuk o küçücük yaşlarında öğrendiği şeyi okuyup yazarak değil etrafındakileri taklit ederek öğrenir.

Ebu Hureyre'nin (ra) naklettiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: **“Her doğan fitrat üzere doğar. Sonra anne babası onu Yahudi yahut Hıristiyan veya Mecusi yapar...”** (B4775 Buhârî, Tefsir, (Rûm) 2; M6755 Müslim, Kader, 22)

Anne babanın çocukları için göstermeleri gereken itina, daha yavrunun ilk hücreleri bile oluşmadan evvel, onun için dua etmeleriyle başlar. Resûlullah (sas) **“Bir kimse eşiyle cinsel ilişkiye girmek istediği zaman “Bismillah (Allah'ın adıyla), Allah'ım! Şeytanı bizden uzaklaştır ve şeytanı bize vereceğin çocuktan da uzaklaştır.” der ve bu ilişkide onlara bir çocuk takdir edilirse, şeytan o çocuğa zarar veremez”** buyurmuştur. (Müslim, Nikâh, 11)

Anne babalar **“Şüphesiz hüsrana uğrayanlar kıyamet gününde kendilerini ve ailelerini hüsrana sokanlardır.”** (Zümer, 39/15) ayetini okuduklarında içleri titrer. Ailelerine af ve afiyet ihsan edip, dünya ve ahirette ihlâsla kendisine bağlı olanlardan eylemesi için Rablerine niyazda bulunurlar: **“Ey Rab-bimiz! Eşlerimizi ve çocuklarımızı bize göz aydınlığı kıl ve bizi Allah'a karşı gelmekten sakınanlara önder eyle”** (Furkan, 25/74)

Bu ayki yazımızda İslam'da yeni doğan çocuk için yapılması sünnet olan bazı şeyleri nakiller eşliğinde açıklamaya çalışacağız bu iznillah.

Çocuk İçin Dua, Anne Babaya Müjde ve Tebrik

Bebeğin dünyaya gelmesiyle beraber aile fertlerinde heyecanla beraber bir de sorumluluk başlar. Çocuk anne babasının elinde hassas, kırılgan, kendi işini yapmaktan aciz, hiçbir şey bilmeyen sevgi ve ilgiye muhtaç bir can halindedir. Çocuk doğduğu vakit yapılması gereken ilk sünnetlerden birisi çocuğun doğumunu babaya müjdelemektir. Zira Allah teala İbrahim'e İsmail'i ve İshak'ı vermeden önce onları vereceğini ona müjdeleyerek şöyle demiştir:

“Biz onu, halim (yumuşak huylu) bir çocukla müjdeledik.” (37/Saffât, 101)

Kur'an-ı Kerim'in birkaç yerinde Allah (c.c.) çeşitli münasebetlerle doğan çocuk-tan dolayı müjde ve tebrikte bulunmaktan söz eder de bu konuda İslam ümmetini hem irşat eder hem de bilgi verir.

“...Biz de ona İshak ve onun ardından Yakub'u müjdeledik.” (Hud 71)

Yine bu konuda diğer bir ayette buyruluyor ki: **“Allah, ey Zekeriya, doğrusu biz seni Yahya isminde bir oğlanla müjdeliyoruz ki bundan önce bu adı kimseye vermedik.”** (Meryem, 7)

Müslümanların yeni çocuğu olan anne babayı çocuklarından dolayı sevinçlerini paylaşarak tebrik etmeleri müstehabdır. Eğer o sırada orada bulunamaz tebrik ve müjdeyi çocuğun babasına iletemezse daha sonra rastlayınca bu duygusunu dile getirip çocuğun sağlık ve selameti için dua eder.

İmam İbn Kayyim el-Cevziye, Tuhfetu'l-Mevdud adlı kitabında, Ebu Bekir el-Munzir'den şunu rivayet etmiştir; Ebu Bekir diyor ki: Hasan el-Basri'den rivayet ediyoruz: Bir adam, Hasan el-Basri'ye geldi, yanında da çocuğu yeni doğmuş bir başka adam bulunuyordu. Gelen adam ona “Seni bir süvariye (ata binip cihad edecek erkek evlat) sahip olmaktan dolayı tebrik ederim” dedi. Bunun üzerine Hasan el-Basri ona: “Ne bilsin bir at mıdır, yoksa bir eşek midir?” diyerek uyarıda bulundu. Adam “Ne dememiz uygun olur, siz söyleyin” deyince, Hasan el-Basri ona şöyle dedi: “Sana bir çocuk bağışlandı, mübarek olsun, bağışlayana şükret, iyilikle rızıklansın, kendini bilecek, anlayacak, işini görebilecek çağa eriştilsin!”

İşte bu gibi müjde ve tebrik, esenlik dileği her çocuk için yapılmalı, doğan her çocuğu kapsamalidir; ister kız, ister erkek olsun, bir ayırım yapılmamalıdır.

Hemen akabinde anne ve babanın yapması gereken en önemli şey çocuğunu şeytandan Allah'a sığındırmalarıdır. Hanne, Meryem'i doğurduğunda **“...Onu ve zürriyetini taşlanmış/kovulmuş şeytandan sana sığındırırım.”** (Ali imran 36) demişti.

Peygamber (s.a.s) torunları Hasan ve Hüseyin'i nazar ve benzeri olumsuzluklardan korumak için onlara şu duayı okurdu: **“Her türlü şeytan ve zehirli hayvanlardan ve bütün kem gözlerden Allah'ın eksiksiz kelimelerine sığınırım.”** (Buhârî, Ehâdîsu'l-enbiyâ, 10 [3371]).

Doğan Çocuğun Ağzına Tatlı Vermek (Tahnîk)

İslam'ın yeni doğan çocuk için yapılmasını tavsiye ettiği şeylerden birisi de onun doğumunun hemen arkasından ağzına tatlı konulmasıdır. Buna “tahnîk” denir.

Tahnîk: Hurmayı ağızda çiğnedikten sonra çocuğun damağına koymaktır. Bunu yaparken çocuğun ağzı sağa ve sola hareket ettirilerek çocuğun ağzının tamamının o hurmaya temas ettirilmesi sağlanır. Eğer hurma yoksa ve temin edilmesi mümkün değilse herhangi bir tatlı çocuğun ağzına verilir. Burada amaçlanan şey sünneti uygulamaktır.

Tahnîk'in müstehab olduğuna delalet eden hadisleri fakihler şöyle sıralamışlardır:

Ashaptan Ebu Musa (r.a.) diyor ki: "Bir oğlan çocuğum dünyaya geldi, onu alıp Peygamber (s.a.v.) Efendimize getirdim. Adını İbrahim koydu, sonra da ağzına hurma alıp iyice çiğnedikten sonra çocuğumun ağzına sürdü ve bereket ile dua ettikten sonra çocuğu tekrar bana verdi." (Buharî-Müslim: Ebû Bürde hadisininden.)

Ashaptan Ebu Talha (r.a.) yolculuğa çıkacaktı, oğlu hasta idi. O yolculuğa çıkınca oğlu öldü. Seferden döndüğünde, eşine "Çocuk nasıl oldu, ne yapıyor?" diye sordu. Eşi Ümmü Süleym "O, olduğundan daha sakın ve iyi" dedi ve kocasına akşam yemeği getirdi. Yemek yenildikten sonra cinsel temasta bulundular. Bu iş de bitince Ümmü Süleym, kocasına "Kalk da çocuğun defnine hazırlan!" dedi. Sabah olunca Ebu Talha öfkeli bir halde Peygamber (s.a.v.) Efendimize geldi ve olup biteni anlattı. Peygamber (s.a.v.) Efendimiz ona: "Bu gece gelin güvey oldunuz mu?" diye sordu. O da "Evet" diye cevap verince Efendimiz, "Allah'ım bunu onlara mübarek eyle" diye duada bulundu. Ebu Talha'nın bir oğlan çocuğu doğdu. Ebu Talha, eşine "Çocuğu al da Peygamber (s.a.v.) Efendimize götür" dedi ve beraberinde birkaç tane de hurma göndermeyi ihmal etmedi. Peygamber (s.a.v.) çocuğu görünce sordu, "Beraberinde bir şeyler var mıdır?" Ümmü Süleym "Evet, hurma vardır" dedi. Peygamberimiz bir hurma aldı, onu ağzında çiğnedikten sonra çocuğun ağzına sürdü ve adını Abdullah koydu." (Buharî-Müslim: Enes b. Mâlik (r.a.)'den.)

Peygamberimizin dünyaya yeni gelmiş, hiçbir şeyden habersiz, masum bir misafir gibi kucağına verilen bebeğe verdiği ilk ikram ve yiyecek bir lokmacık yumuşatılmış hurmaydı. Dualar ederek hurmayı bebeğin ağzına verdi ve hayata tatlı bir başlangıç yapmasını sağladı."

Aişe -radiyallahu anhâ- validemiz der ki: "Yeni doğan çocuklar Resulullah'a -sallallahu aleyhi ve sellem- getirilirdi. O da bunlara mübarek olmaları için duâ eder ve ağzında yumuşattığı hurmayı çocuğun ağzına koyardı." (Buhârî, Deavât 3; İbn Mâce, Taharet 77,523)

Elbette ki bu hurma çocuğun doyması için değil hayattaki ilk rızkını ve yiyeceğini tatması içindir. Bebek bu hurmanın arkasından annesinin sütüyle tanışacak ve iki yıl kadar bir süre annesinden beslenecektir.

İsim Koymak

İsim, bir şahsın halini en bariz şekilde ifadeye yarayan, ait olduğu şahsın bütün vasıflarını hayalde toplayan sembolik bir kelimedir. Bu sembolik kelime zamanla o şahsın kalıbı gibi görünmektedir. Bir şahıs adlandırıldığı isimle yâd edile edile o şahıs ile ismi arasında öyle bir münasebet meydana gelir ki, ismi anılan şahıs hayalimizde canlanır veya şahsın hayalinin şuurumuza gelmesi ile onun ismi dudaklarımızda belirir.

Bir evin kapısı çalındığında bile içeriden "Kim o?" sorusuna verilecek cevabın ancak isim olması da her kişinin bir isminin olmasındaki hikmetlerdendir. Çünkü şahıs kendisini ancak ismi ile tanıtabilmektedir. Başka türlü bir vasıta yoktur. Bu hususta Rasulullahın şu hadisini örnek verebiliriz:

Peygamber (s.a.s.) in yanına gelmek isteyen Cabir b. Abdillâh ismindeki Sahabe kim o? Sorusuna "ene, ene (benim, benim)" diye cevap verince, Peygamber (s.a.s.) bu cevaptan hoşlanmayarak "ene, ene (ben ben ne?)" diyerek tepki vermiş ismini kulanmasını istemiştir (Müslim, es-Sahih, Adab, 6, H. No. 2155.)

Bir insana konulan isimde her ne kadar o ismin manası önemli olsa da asıl önemli olan o kelime işitildiği anda manası değil ait olduğu şahsı hatırlatmasıdır. Her şahsın bir şahsiyeti ve bir kişiliği mensup olduğu bir nesebi vardır. Bu şekilde diğer insanlardan ayrı bir bireyselliğe sahip olur. Kendisini diğerlerinden ayırmak için İslam her kişi için isim konulmasını tavsiye etmiştir. Ferdin bu hakkı ve başkalarından ayırt edilmesine vasıta olan bir isme sahip olma isteği zamanla bir zaruret halini almıştır.

İsmin varlığı ilk insanın varlığı ile beraberdir. Kur'an-ı Kerim'e göre isim, Adem'in a.s. yaratılması ile beraber vardı. Allah Meleklerle **"...yeryüzünde bir halife (bir insan) yaratacağım"** (Bakara 30), **"...Ça-murdan bir insan yaratacağım"** (Sad 71) buyurmuş ve yaratacağını "beşer, halife" kelimeleri ile ifade etmiştir. Adem'in a.s. yaratılmasından sonra ise onu "Adem" olarak isimlendirmiştir. Meleklerle hitaben **"...Adem'e secde edin..."** (Bakara 34) ve **"Allah Adem'e bütün isimleri öğretti..."** (Bakara 31) ayetlerinde Adem ismi ile yarattığı ilk insana işaret buyurmuştur.

Eğer her bireyin kendini tanıtan ve temsil eden bir isminin olması zaruri olmasaydı Allah Teala Adem'i yaratmadan önce "Bir insan yaratacağım, bir halife yaratacağım" dediği gibi Adem'i yarattıktan sonra da ona "insan" yada "halife" diye hitap edebilirdi. Ancak böyle demek yerine Adem yaratıldıktan sonra ona has özel ismiyle Adem diye seslenmişti. Hatta onun eşini yaratınca da yine Havva'ya insan demek yerine ona özel olan ismiyle Havva diye seslenmişti. Adem ve Havva cennetten çıkarılıp dünyaya geldiğinde ve onların çocukları doğunca çocuklarının her birine özel onların tanınmasına vasıta olacak (Habil, Kabil, Aklima, Şit ve Lebuda gibi bazı isimler koymuştur.

Ayrıca bu **"Allah Adem'e bütün isimleri öğretti. Sonra onları Meleklerle gösterip sözünüzde doğrularsanız bunları adları ile bana haber verin dedi"** (Bakara 31) ayette, Adem'e a.s. pek çok varlığın isimlerinin öğretildiği de haber verilmektedir. Müfessirler, Adem'e öğretilen bu isimlerin neler olduğu üzerinde durmuşlar ve özellikle şu neticeye varmışlardır: Bakara, 31. Ayetinin **"O isimleri Meleklerle gösterdi"** cümlesindeki "hum" zamiri isim kelimesi ile anlaşılan varlıkları işaret etmektedir. Bu varlıklar içerisinde akıllıların çokluğundan dolayı "ha" değil "hum" zamiri kullanılmıştır. Bu sebeple Allah'ın Adem'e öğrettiği isimler, insan, cin ve melek isimleri idi (er-Razi, et-Tefsîru'l-Kebîr, II, 176, 177; Hüseyin el-Cisr, a.g.e., 587.) demişlerdir.

Kısaca ismin konulmasından amaçlanan, isimlendirilen şeyin tanınmasıdır. Zira var olup ismi meçhul olanın tanınması mümkün değildir. İşte bu sebeple doğup dünyaya gelerek var olan bir çocuğun da isimlendirilmesi doğru ve zaruri bir şeydir.

Çocuğa isim konma vakti ile ilgili şu görüşler ileri sürülmüştür: Ashaptan Enes'e (r.a) sorulduğunda "İsim doğumun üçüncü günü konulur" demiştir. Semra ise yedinci günü isim verilir (İbn Kayyim el Cevziyye) demişlerdir. Beyhakî Süneninde, doğduğu günü isimlendirmenin daha doğru olacağını zikrederek, Ebû Mûsâ'dan "Benim bir oğlum oldu. Onu Peygamber (s.a.s.)'e getirdim. Ona İbrahim ismini verdi" (Ahmed b. Hanbel, Müsned, 4/399) hadisini nakletmiştir.

İmam Ebu Hanife'nin çocuk ölü doğarsa sadece defnedilir. Ama doğunca bir kere olsun ses çıkarır (çığlık atar) da ölürse ismi konulur, yıkanır ve namaz kılınarak defnedilir diye ictihadı ve İmam Ebu Yusuf'un ise ölü doğan isimlendirilir ve yıkanır demesi de doğduğu gün isimlendirilmesinin gerektiğini gösterir. Çünkü anne karnında o çocuğa ruh üflenmesi onun doğmasa bile anne karnında bir insan olduğu yönündeki görüş kabul edilir ve o çocuk ölü doğsa bile ismi konulup sonra defnedilir. Diğer fıkıh kitaplarında da eğer doğumun yedinci gününden önce isimlendirilirse ne güzel olur denmektedir. (İbni Kudame, El-Muğni 3, 587, İbni Kayyim).

Çocuğa Nasıl İsim Verilmelidir?

Anne babanın çocuğuna karşı görevlerinden birisi de ona güzel bir isim vermesidir. Güzel bir isim ilk duyulduğunda insan üzerinde belli bir etki bırakır. Nitekim Peygamber (s.a.v) insanların kıyamet günü isimleri ile çağrılacağını belirterek **"Çocuklarınıza güzel isim koyunuz."** (Ebu Davud, Edeb, 69) buyurmuştur. Konulacak isimlerin mutlaka Arapça olması ve bu ismin Kur'an-ı Kerim'de geçmesi gerekmez. Çocuğa isim koyarken dikkat edilecek husus, yadırganmayacak güzel anlamlı bir isim olmasıdır.

Allah'a has isimler ise aynı lafızla çocuklara verilmemelidir. Şayet çocuklara bu isimler verilecekse başına "kul" anlamına gelen "abd" kelimesi eklenerek "Abdullah" (Allah'ın kulu), "Abdurrahmân" (Rahmân'ın kulu), "Abdurrezzâk" (Rezzâk'ın kulu), "Abdülhâlık" (Hâlık'ın kulu) şeklinde verilmelidir.

Allah Teâlâ'nın "Esmâ-i hüsnâ"sından "Kerîm, Latîf, Raûf, Mümin..." gibi isimler ise Allah'ın dışında kulların da vasıflandığı müşterek isimler olduğundan Allah'a has olmayan bu isimler çocuklara ad olarak verilebilir. (İbn Âbidîn, Reddül-muhtâr, 6/417).

Ebu Derda -radiyallahu anh-den rivayet edildiğine göre Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: **"Kıyamet gününde siz, kendi isimlerinize ve babalarınızın isimleriyle çağırılacaksınız. O halde isimlerinizi güzel koyunuz."** (Tirmizi)

Ömer (r.a) birisine ismini sormuştu. O da "Tutuşmuş ateş parçası" manasına gelen "Cemra" dedi. Babasının adını sorunca o zat "alev" manasını taşıyan "Şihab" cevabını verdi. Evinin nerede olduğunu da "Ateşin ısıttığı yerde" manasına gelen "Har-ratü'n-Nâr" diye cevaplandırınca Ömer (r.a) 'Ailenin yanına koş yandılar' diye adamın ismini hiç beğenmediğini belirterek göndermişti. Bunu nakleden râvî, Ömer'in dediği gibi oldu diye ilave ediyor. (Malik b. Enes, Muvatta', İsti'zân, 24 (II, 973))

Çocuğa verilen isim, onun yetiştiği toplumda alay mevzusu yapılmayacak ve onu küçük düşürmeyecek isimlerden olmalıdır. Resulullahın -sallallahu aleyhi ve sellem- bu hususta ısrarlı tavsiyeleri ve uygulamaları olmuştur. Çeşitli bakımlardan İslam anlayışına uygun olmayan isimlere sahip çocukların veya yetişkinlerin isimlerini değiştirerek, onlara uygun bulduğu yeni isimler vermiştir.

Konulan ismin, güzel bir manasının olması, İslam inancına ve hükümlerine uygun olması gerekir. İslam'da çocuğa genellikle doğduğu gece isim verildiği gibi, doğumunun üçüncü veya yedinci gününde de ad konulmaktadır. Ayrıca bir kimseye birden fazla isim verilebileceğini de yine Rasûlullah (s.a.s.) belirtilmiştir. (Buhârî, Menâkıb, 17; Müslim, Fezâil, 124).

Anlamı İslami akideye uygun olmayan, dinin yasakladığı bir anlam taşıyan isimlerin çocuklara verilmesi uygun değildir. Peygamber (s.a.s) yeni Müslüman olanların şirk dönemindeki isimlerini değiştirmez, genellikle aynen bırakırdı. Ancak bu isimler arasında, manası çirkin veya Allah'tan başkasına kulluğu ifade edenler varsa, mesela müşriklerin taptığı putlardan biri olan Uzza'nın kulu anlamındaki Abduluzza, Kabe'nin kulu anlamındaki Abdülkabe ve benzeri isimleri genellikle, Allah'ın kulu manasında Abdullah veya Rahman'ın kulu manasında Abdurrahman gibi isimlerle değiştirirdi. "Kesmek" anlamına gelen "Sarim" ismindeki bir sahibinin ismini de "Mutlu" anlamına gelen "Said", Berre olan bir kadının adını Zeynep olarak değiştirmiştir. (Buhârî, Edeb, 108; Ebû Davut, Edeb, 62; İbn Mâce, Edeb, 32)

Ayrıca, Firavun ve Karun gibi zulüm ve küfür önder ve sembolleri olan isimlerin verilmesi de İslam'da yasaktır.

Peygamber (s.a.s), yeni doğan çocuğun sağ kulağına ezan okunmasını, sol kulağına da kamet getirilmesini tavsiye etmiş ve bizzat kendisi, torunu Hasan'ın sağ kulağına ezan okumuş, sol kulağına da kamet getirmiştir (Beyhakî, Şu'abü'l-İmân, 11/105-107 [8252-8255]). Dolayısıyla, çocuk dünyaya geldiğinde sağ kulağına ezan, sol kulağına kamet okunarak isminin verilmesi sünnettir. Bunu babası veya aile büyüklerinden başka birisi de yapabilir.

Sehl b. Sa'd es-Saidi (r.a.) anlatıyor: Ebu Useyd'in oğlu Münzir doğunca onu Peygamber (s.a.v) Efendimiz'e getirip önüne koydular. Efendimiz de onu alıp dizlerinin üzerine koydu. Ebu Useyd de yanı başında oturuyordu. Bu arada Resulü Allah (s.a.v) Efendimiz önünde bulunan bir şeyle meşgul oldu, Ebu Useyd de çocuğun Peygamberin (s.a.v) kucağından alınıp götürülmesini söyledi. Az sonra Peygamber (s.a.v) Efendimiz "**Çocuk nerede?**" diye sordu. Ebu Useyd (r.a) "Ya Resulallah! (Siz meşgulken) biz onu eve geri gönderdik" diye cevap verdi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v) Efendimiz "**Çocuğun adı neydi?**" diye sordu. O da "falan" diye cevap verdi. Efendimiz (s.a.v) "**Hayır, onun ismi Münzir'dir**" buyurdu. (Buhârî-Müslim: Sehl b. Sa'd (r.a.)

Yukarıda naklettiğimiz bu hadislerden şu sonucu çıkarabiliriz: Çocuğa ad koyma hususunda zaman bakımından bir genişlik söz konusudur. Bu bakımdan çocuğa doğumunun birinci günü ad koyma caiz olduğu gibi, bunu üç gün geciktirmek de caizdir. Aynı zamanda akika kesileceği güne kadar geciktirmekte de bir sakınca olmadığı gibi, bundan önce veya sonraya da bırakmak caizdir.

Anne baba, çocuğa ad koyarken dikkat edeceği husus, ona en güzel ve en anlamlı bir isim seçmektir ki Resulü Allah (s.a.v) Efendimizin bu konudaki irşatlarını uygulamış, tavsiyelerine kulak vermiş olsun.

Çocuğun İsmi Kim Koyar?

Bu gün İslami şuurdan uzak olarak yetişmiş, Allah'ın insanlara vermiş olduğu haklara saygılı olmayı ahlak edinememiş anne babaların arasındaki tartışma konularından birisi de çocuğun ismini kimin koyacağı konusudur. Baba için doğru olan davranış acılar içerisinde evladını dünyaya getiren annenin gönlünü alacak şekilde eşiyle istişare yapmasıdır. Bunun yanında doğan çocuğa isim koyma hakkı babaya aittir. Bu biz insanların hevalarına göre belirlediğimiz bir hak değildir. Zira bu hakkı babalara İslam vermektedir. Zira İslam'da doğmadan önce çocuğun korunması gözetilmesi ve dünyaya getirilmesi kadının sorumluluğunda olsa da doğduktan sonra o çocuğun sorumlulukları babaya aittir. O sorumluluklardan birisi de çocuğuna güzel bir isim koymaktır.

İsim çocuğun nesep ve mensubiyetini tanıtır. Yavrusunun doğumunun yedinci günü Resûl-i Ekrem, oğluna ismini verdi ve bu ismi şöyle açıkladı: **"Ona, ceddim İbrahim'in ismini koydum!"** (Tabakat 1/135-136; Müslim, 4/1807.)

Onun (sallallahu aleyhi ve sellem) bu şekilde demesi çocuğa ismi babanın koymasının müstehap olduğuna delildir. Ancak babanın izni dahilinde o çocuğa ilim sahibi ve bu konuda bilinçli birinin isim koyması da caizdir. Bu konuda da yukarıda geçen Ebu Talha'nın hanımı Ümmü Süleym'in çocuğunun Rasulullah (s.a.s)'e getirilmesi hadisi delil alınabilir.

Birden Fazla İsim Koymak

Memleketimizde birden fazla isimle isimlendirilme yaygın haldedir. Halil İbrahim, Mehmet Ali, Emine Betül... gibi.

İslam'da bir kimsenin iki veya daha fazla isim alması caizdir. İslam'dan önce Araplarda çocuğa bir isim verilir ama çocuk, çok kere bir defa kullanılan bu isimle anılmaz, falanın çocuğu manasına gelen "İbn fulân" şeklinde anılırdı. Bu ikinci ismi kendisinin bir oğlu oluncaya kadar da devam ederdi. Oğluna konan isimden dolayı otomatik olarak, falanın babası manasına gelen "Ebû Fülân" şeklinde çağrılırdı. O devirde bir Arabın tek isim taşıdığı nadirdir. Yukarıda da söylediğimiz gibi en az üç isme sahiptiler.

Velhamdulillahi Rabbil alemin

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ

Hucurat Suresi Tefsiri

Muhammed Firat

Hamd, Âlemlerin rabbi olan Allah (celle celaluhu)'a aittir. Salât ve selam, kendisine itaat etmek ve yolundan gitmekle emrolunduğumuz âlemlere rahmet olarak gönderilen Allah (celle celaluhu)'ın resulü Muhammed Mustafa'nın üzerine olsun.

قَالَتِ الْأَعْرَابُ أَمَّا قُلٌّ لَمْ تَأْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ
الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ
شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

“(Bedeviler) ‘İman ettik’ dediler. De ki: Siz iman etmediniz, fakat İslam olduk deyin. İman henüz kalplerinize girmemiştir. Eğer Allah'a ve Rasûlüne itaat ederseniz, amellerinizden herhangi bir şeyi eksiltmez. Çünkü Allah mağfıret edicidir, çok esirgeyicidir.” (Hucurat, 14)

Ayet-i kerime, Esed b. Huzeyme oğullarından bedevi olan Araplar hakkında inmiştir. Bunlar Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in huzuruna bir kıtlık yılında gelmiş ve zahiren şehadet kelimesini dile getirmişlerdi. Ancak içten içe mümin değillerdi. Medine yollarını pisliklerle berbat etmiş, fiyatların yükselmesine sebep olmuşlardı. Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'e: “Biz sana yüklerimizle, ailelerimizle birlikte geldik. Biz, Filan oğullarının çarpıştığı gibi seninle savaştık. Bunun için bize zekâtı bir şeyler ver” demeye ve Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'e minnet etmeye başlamışlardı.

es-Süddî (rahimehullah) dedi ki: Bu ayet-i kerime el-Fetih Suresinde sözü edilen bedevi araplar hakkında inmiştir. Bunlar Muzeyne, Cuheyne, Eşlem, Gıfar, Dîl ve Eşçalılara mensub bedevi Araplardır. Malları ve canları güvenlik altında olsun diye ‘İman ettik’ demişlerdi. Medine'ye gelmeleri istenince geri durdular. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu.

Katâde (rahimehullah)'dan gelen rivayette o şöyle demiştir: “Allah'a yemin olsun ki bu ayet bütün bedeviler hakkında değildir. Onlardan Allah'a ve âhiret gününe iman etmiş olanlar da vardır. Bu ayet bedevî kabilelerinden müslüman oldukları için Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'e minnette bulunan ve ‘Bizler müslüman olduk ve filân filân oğulları gibi seninle savaştık’ diyen bir kabile hakkında nazil oldu.

İbn Kesir (rahimehullah) şöyle der: Bu ayette anlatılan bedeviler münafık değildi. Onlar kalplerine iman iyice yerleşmemiş müslümanlardı. Ulaştıkları makamdan daha üstün bir makam iddiasında bulundular. Dolayısıyla bu hususta onlara bir edep öğretili. Eğer münafık olsalardı şiddetle kınanır ve rezil edilirdi. Sadık bir samimiyet, tam bir iman ve peygamberin başına kakmama suretiyle Allah'a ve resülüne itaat ederseniz, Allah size mükâfatınızdan hiçbir şeyi eksik vermez. Kuşkusuz Allah, mağfıreti büyük ve rahmeti bol olandır.

“(Bedeviler) ‘İman ettik’ dediler. De ki: Siz iman etmediniz, fakat İslam olduk deyin.”

İman ile İslam Arasındaki Fark Nedir?

Meşhur Cibril hadisinde de geçtiği üzere Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) İslam'ı ‘Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın resulü olduğuna şehâdet etmen, namazı dosdoğru kılman, zekâtı vermek, ramazan orucunu tutman, yoluna güç yetirebilersen Kâbe'yi ziyaret (hac) etmendir’ diye, İmanı ise “Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe ve kadere, hayrına ve şerri-ne iman etmendir” diye tanımlamıştır.

Şayet iki sözcükten biri tek başına kullanılırsa İslam dininin tümünü kapsar. Bu durumda İslam ile İman arasında fark olmaz. Ancak bu iki sözcük bir arada zikredilirse iman ile gizli ameller amaçlanır; Allah'a iman, Allah'ı sevmek, ondan korkmak ve ihlâslı olmak gibi kalbi ameller... İslam ise: İmanla ile birlikte veya iman olmadan da açıktan görünen ameller anlamına gelir.

Şayet İman tek başına zikredilirse İslam'ın salih amelleri de imanın kapsamına girer. Zira imanın şubeleri hadisinde şöyle geçmektedir: "İman yetmiş küsur şubedir. En üstünü ve yükseği Lailaheillaallah'tır. En düşüğü ise yoldan eziyet ve zarar veren bir şeyi kaldırmaktır." Hem Selef-i Sâlihîn hem onlardan sonra gelenler, bütün Ehli Sünnet, imanın üç rükünden meydana geldiği hususunda görüş birliği etmişlerdir: Kalp ile tasdik, dil ile söz, uzuvlarla amel... Kulun imanı ancak bu rükünlerin kendisinde toplanmasıyla sahih olur. Onlar bu hususta farklı ibareler kullanmışlardır. Bazıları "İman söz ve ameldir" demiştir. Bazıları "İman; söz, amel ve niyettir" demiştir. Bazıları da "İman; söz, amel, niyet ve Sünnet'e uygunluktur" demiştir. Bunların hepsi de doğrudur ve içerdikleri mana birdir. İman'ın, İslamın anlamından daha üstün bir anlama sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak her Mümin, Müslüman'dır ama her Müslüman Mümin değildir.

"İman henüz kalplerinize girmemiştir."

Allah Teâlâ onların "İman ettik" sözünü söylerken kalplerinde olanın gerçek yüzünü ortaya çıkarmakta ve onların İslam'a, teslim olma anlamında girdiklerini fakat kalplerinin henüz iman mertebesine erişemediğini bildirmekte ve bununla, imanın aslının onların kalplerine yerleşmediğini ve ruhlarının bu gerçeği sindiremediğini ifade etmektedir:

Peki, İmanın kalbe yerleşmesi için ne yapılmalıdır?

"Eğer Allah'a ve Rasûlüne itaat ederseniz, amellerinizden herhangi bir şeyi eksiltmez. Çünkü Allah mağfîret edicidir, çok esirgeyicidir."

Yani eğer Allah ve Rasulüne tam olarak iman eder, sahih bir şekilde onları tasdik eder ve ihlâsla amel ederseniz, yaptığınız amellerinizin mükâfatından hiçbir şey eksiltmez. O halde ihlâssız yaparak amellerinizi zayi etmeyin. Allah Teâlâ kendisine yönelip tevbe eden ve ihlâsla amel eden kimselerin günahlarını örter ve onları affeder. Onlara merhamet eder ve tevbe ettikten sonra onlara azap etmez. Bu ayetle daha önce işlenen günahlardan tevbe etmeye müminler teşvik edilmiş ve sonradan iman etmiş olanların gönülleri teselli edilmiştir.

Allah (azze ve celle)'nin lütfu, onların yaptıkları her iyi amele, kendilerinden hiçbir kısıntı yapılmayarak karşılığının verilmesini gerektirmiştir. Kalbe nüfuz etmemiş böyle zahiri bir İslam dahi onların yaptıkları iyi amellerin kendi lehlerine kaydedilmesine yeterlidir. Dolayısı ile onların iyi amelleri kâfırların amelleri gibi boşa gitmez. Ve onlar itaat ve teslimiyet içinde oldukları müddetçe amellerinin karşılığında hiçbir şey eksiltilemez.

Allah (azze ve celle) bağışlama ve rahmeti daha çok sever. Kul, hak yoluna ilk adımını atar atmaz, onu kabul eder, kulun kalbi imanın aslını, özünü hissedene kadar onun itaat ve teslimiyetinden hoşnut olur. Çünkü Allah çok mağfîret edicidir, çok esirgeyicidir."

Velhamdulillahi Rabbil alemin.

Sensör Teknolojileri

Burak Eryılmaz

Teknolojinin hızla geliştiği günümüzde, sensör teknolojileri yaşamın birçok alanında kritik bir rol oynamaktadır. Sensörler, çevremizdeki fiziksel dünyayı algılayarak elektronik sistemlere veri sağlayan cihazlardır. Gelişmiş sensör teknolojileri birçok sektörde yeniliklere sebebiyet vermiştir. Bu yazımızda, sensör teknolojilerinin çeşitli endüstrilerdeki kullanımını, sağladığı avantajları ve gelecekteki potansiyelini inceleyeceğiz.

Sensörler, algıladıkları parametreye göre çeşitli türlere ayrılabilir:

1. Isı Sensörleri: Sıcaklığı ölçen bu sensörler, termostatlar, endüstriyel süreç kontrolü ve sağlık sektöründe yaygın olarak kullanılır.

2. Işık Sensörleri: Işığın yoğunluğunu ölçen bu sensörler, akıllı aydınlatma sistemlerinde, cep telefonlarında ve fotoğraf makinelerinde bulunur.

3. Hareket ve Konum Sensörleri: Bu sensörler, ivmeölçerler, jiroskoplar ve manyetometreler gibi cihazları içerir ve akıllı telefonlardan otomotiv güvenlik sistemlerine kadar geniş bir kullanım alanına sahiptir.

4. Basınç Sensörleri: Atmosferik basınç, su basıncı veya gaz basıncını ölçen bu sensörler, otomotiv, havacılık ve endüstriyel uygulamalarda kullanılır.

5. Kimyasal Sensörler: Belirli kimyasal maddelerin varlığını algılayan bu sensörler, çevresel izleme, gıda güvenliği ve tıbbi teşhislerde kritik rol oynar.

Gelişmiş sensör teknolojilerinin kullanım alanları şunlardır:

1. Endüstriyel Otomasyon

Endüstriyel otomasyon, gelişmiş sensör teknolojilerinin en yaygın kullanım alanlarından biridir. Üretim süreçlerinde, hassas sensörler, makinelerin doğru ve verimli çalışmasını sağlamak için sürekli veri toplar. Bu veriler, kalite kontrol, bakım planlaması ve enerji yönetimi gibi süreçlerde kullanılır. Örneğin, bir üretim hattındaki sıcaklık ve basınç sensörleri, ürünlerin istenen kalitede üretilmesini ve makinelerin aşırı ısınmadan korunmasını sağlar.

2. Akıllı Şehirler ve IoT

Akıllı şehir konsepti, sensör teknolojileri olmadan düşünülemez. IoT (nesnelerin interneti) cihazları aracılığıyla şehir altyapısına yerleştirilen sensörler, trafik yönetimi, enerji verimliliği, atık yönetimi ve kamu güvenliği gibi alanlarda kullanılmaktadır. Örneğin, trafik sensörleri, araç yoğunluğunu izleyerek trafik ışıklarını optimize eder.

3. Sağlık Sektörü

Sağlık sektöründe sensör teknolojileri, tanı ve tedavi süreçlerinde devrim yapmıştır. Giyilebilir sağlık cihazları, hastaların kalp atış hızı, kan basıncı ve oksijen seviyeleri gibi hayati belirtilerini sürekli izler. Ayrıca, hastane ekipmanlarında kullanılan sensörler, cerrahi robotların hassas çalışmasını sağlar ve tıbbi cihazların güvenliğini artırır. Diyabet hastalarının kan şekeri seviyelerini izleyen glikoz sensörleri, bu alandaki önemli bir gelişmedir.

4. Otomotiv ve Ulaşım

Otomotiv sektörü, güvenlik ve konfor açısından sensör teknolojilerine büyük ölçüde bağımlıdır. Otomatik frenleme sistemleri, şerit takip asistanları ve hız sabitleyiciler gibi özellikler, çeşitli sensörler sayesinde mümkün hale gelmiştir. Ayrıca, otonom araçlar, çevrelerini algılamak ve güvenli bir şekilde hareket etmek için LIDAR (lazer darbeleri kullanılarak bir nesne veya bir yüzeyin uzaklığını anlamaya yarayan teknoloji.), radar ve kamera sensörlerine ihtiyaç duyar.

Gelişmiş sensör teknolojilerinin avantajları vardır. Bu avantajlar;

- **Hassasiyet ve Doğruluk:** Gelişmiş sensörler, ölçülen parametrelerin daha doğru ve hassas bir şekilde algılanmasını sağlar.

- **Gerçek Zamanlı Veri:** Sensörler, sürekli veri toplayarak anlık olarak bilgi sağlar ve hızlı karar almayı mümkün kılar.

- **Enerji Verimliliği:** Özellikle IoT cihazlarında kullanılan düşük güç tüketimli sensörler, enerji tasarrufu sağlar ve cihaz ömrünü uzatır.

- **Güvenilirlik ve Dayanıklılık:** Yeni nesil sensörler, zorlu çalışma koşullarında bile güvenilir performans sunar.

Gelişmiş sensör teknolojileri, önümüzdeki yıllarda daha da yaygınlaşacak ve gelişecektir. Nanoteknoloji ve mikroelektromekanik sistemler (MEMS) sayesinde, sensörler daha küçük, daha hızlı ve daha hassas hale gelmektedir. Ayrıca, yapay zeka ve makine öğrenimi ile birlikte sensörler, daha akıllı veri analizi sağlayacaktır.

Örneğin, sağlık sektöründe, implant edilebilir sensörler ve vücut içindeki biyomarkerleri (kanda, diğer vücut sıvılarında ve dokularda normal ya da anormal bir süreci belirten moleküllere verilen ad) sürekli izleyebilen nanoteknolojik sensörler üzerinde çalışmalar devam etmektedir. Otomotiv sektöründe ise, daha gelişmiş otonom sürüş sistemleri için sensörlerin yetenekleri artırılmaktadır. Kim bilir belki bu sensörlerin gelişimi ile birlikte otonom uçan araçları görmemiz daha da yakındır.

Gelişmiş sensör teknolojileri, modern yaşamın birçok alanında temel bir bileşen haline gelmiştir. Endüstriyel otomasyondan akıllı şehirlere, sağlık sektöründen otomotiv ve kadar geniş bir yelpazede kullanılan bu teknolojiler, daha verimli, güvenli ve akıllı bir dünya oluşturma potansiyeline sahiptir. Gelecekte, sensörlerin daha da gelişmesiyle birlikte, yaşam kalitemizde büyük bir artış olabilir. Şu an bile yeni çıkan birçok araç şerit takibi yaparken ileride daha neler olacak kim bilebilir?

